

INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE VOJVODINE

HIV INFEKCIJE U AP VOJVODINI

2008. GODINA

Predrag Đurić, Svetlana Ilić

2008

PREDRAG ĐURIĆ, SVETLANA ILIĆ

HIV INFEKCIJE U AP VOJVODINI – 2008. GODINA

IZDAVAČ

Institut za javno zdravlje Vojvodine
Novi Sad, Futoška 121

AUTORI

Asist. dr sc. med. Predrag Đurić, lekar specijalista epidemiologije
Dr Svetlana Ilić, lekar specijalista epidemiologije

RECENZENT

Dr Dragica Injac, lekar specijalista epidemiologije

OBRADA PODATAKA

Radmila Zobenica
Ekaterina Marković
Josip Mihajlović

VIZUELNI IDENTITET

Josip Mihajlović

AUTORI SE ZAHVALJUJU SLEDEĆIM SARADNICIMA, KOJI SU DOPRINELI IZRADI OVE PUBLIKACIJE:

Mr sc. med. dr Slađana Tomić, mr sc. med. dr Jelena Glavanov (Zavod za javno zdravlje Pančevo), dr Mirko Tomković, dr Sandra Radlović (Zavod za javno zdravlje Kikinda), dr Tatjana Medić (Zavod za javno zdravlje Sombor), mr sc. med. dr Snežana Medić, dr Jasmina Jandrić-Kočić, dr Marija Lazarević (Zavod za javno zdravlje Sremska Mitrovica), dr Gordana Krtinić, dr Dragica Kovačević-Berić, dr Nebojša Bohucki (Zavod za javno zdravlje Subotica), dr Radivoj Filipov, dr Melita Dimitrić, dr Žanka Subić (Zavod za javno zdravlje Zrenjanin), Snežana Strahinić (Dom zdravlja Ada), dr Nina Drašković-Vujadinović, dr Brajana Nikolić (Dom zdravlja Vrbas), dr Mirjana Valan (Dom zdravlja "dr Mladen Stojanović", Bačka Palanka), dr Edit Sakmanj-Major, Milka Jaić (Dom zdravlja „dr Janoš Hadži“, Bačka Topola), dr Jan Ribović, dr Ana Boldocki-Ilić (Dom zdravlja Bački Petrovac), dr Edit Šipoš-Pajko (Dom zdravlja „Bečej“, Bečej), dr Borislava Munćan (Dom zdravlja „Bela Crkva“, Bela Crkva), Ferenc Fodor, Katalin Olah (Dom zdravlja Čoka), dr Zdenko Gajić (Dom zdravlja „Milorad-Mika Pavlović“, Indija), Magdolna Feješ,(Dom zdravlja Kanjiža), dr Olivera Rankov (Dom zdravlja „Kosta Sredojev Šljuka“, Kikinda), dr Branislav Ignjatov (Dom zdravlja „Kovin“, Kovin), dr Marija Martinko (Dom zdravlja Kula), dr Zdenka Vujović-Stevović (Dom zdravlja „Marton Šandor“, Mali Idoš), dr Biserka Maravić Bodoči (Dom zdravlja Novi Kneževac), mr sci. med. dr Dragana Zarić (Dom zdravlja Novi Sad), Radovan Ivković (Dom zdravlja Odžaci), mr sc. med. dr Jasmina Pavlović (Dom zdravlja Opovo), dr Mirjana Vlajković-Anđelković (Dom zdravlja Pančevo), dr Dubravka Kovačević Subotički (Dom zdravlja „dr Dragan Funduk“, Pećinci), dr Branislav Devrnja (Dom zdravlja Ruma“, Ruma), dr Ivana Pavlović (Dom zdravlja Sečanj), dr Mila Gavrilov (Dom zdravlja Nova Crnja), dr Milan Vunjak (Dom zdravlja „dr Jovan Jovanović Zmaj“, Stara Pazova), Zlatibor Ranisavljević, (Dom zdravlja „Šid“, Šid), dr Zlatana Todorović, (Dom zdravlja Titel), prim.dr Mirko Božović (Dom zdravlja Vršac), dr Ljiljana Koložvari, dr Nada Bačić (Dom zdravlja „dr Boško Vrebalov“, Zrenjanin), Dušanka Gušić (Dom zdravlja Žabalj), Filip Baloš (Dom zdravlja „Žitište“, Žitište), epidemiološka služba Instituta za kardiovaskularne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Marijana Slankamenac (Institut za Onkologiju Vojvodine, Sremska Kamenica, prof. dr Snežana Brkić,(Klinički centar Vojvodine, Novi Sad, prof.dr Dubravka Marković (Klinika za stomatologiju Vojvodine Novi Sad), dr Tari Jene, dr Tamara Lengyel, Valerija Horvat (Zdravstveni centar "dr Gere Istvan", Senta), dr Branislav Bojić (Zdravstveni centar „dr Radivoj Simonović“, Sombor), dr Elvira Moroanka (Zdravstveni centar "Vršac“, Vršac), dr Mileta Mihajlov (Opšta bolnica "Đorđe Joanović“, Zrenjanin), Dušanka Mladenović (Specijalna bolnica za psihijatrijske bolesti "Kovin“, Kovin), dr Tatjana Voskresenski (Specijalna bolnica za psihijatrijske bolesti "dr Slavoljub Bakalović“, Vršac), dr Jelena Desnica (Zavod za antirabičnu zaštitu Vojvodine "Luj Paster“, Novi Sad), dr Nenad Aracki, (Zavod za hitnu medicinsku pomoć Novi Sad), dr Lidia Turo, Aleksandra Marinkov (Zavod za zdravstvenu zaštitu studenata Novi Sad), Samira Čurtić (Dom za decu ometenu u razvoju "Kolevka“, Subotica), Ljiljana Veličković, Mirjana Topić (Dom za decu i omladinu bez roditeljskog staranja "Spomenak“, Pančevo), dr Branislav Šćekić (Dom za duševno obolela lica "Čurug“, Čurug), Ferenc Bodo (Dom za lica ometena u razvoju "Otthon“, Stara Moravica), Zdravko Krunić (SOS Dečje selo, Sremska Kamenica), dr Đorđe Jocić (Okružni zatvor Novi Sad), dr Dejan Đurđev (Okružni zatvor Pančevo), Nikola Ilić,(Kazneno-popravni zavod Sombor), dr Nebojša Četković (Kazneno-popravni zavod Sremska Mitrovica), Dušan Ivanić (Okružni zatvor Subotica),

Goran Tomić (Okružni zatvor Zrenjanin), Anđela Papić (Crveni krst Vojvodine), Dragan Lazić (Gradska organizacija Crvenog krsta Novi Sad), Daliborka Batrnek-Antonić, (Ekumenska humanitarna organizacija, "Crvena Linija", Novi Sad), Mira Novaković (Novosadski humanitarni centar Novi Sad), Vukašin Grozdanović (Omladina JAZAS-a, Novi Sad), Boris Kovačić (Udruženje „Stav +“, Subotica), dr Nebojša Baračkov (Udruženje PREVENT, Novi Sad), Vanda Nemeš (Laboratorija za medicinsku biohemiju "MEDIALAB", Novi Sad), Hedvig-Dreher-Doroški (Poliklinika sa laboratorijom "DOROŠKI", Novi Sad), prof. dr Radoslav Borota (Poliklinika „MEDIC“, Bačka Palanka), Milica Marinkov Krčo (Laboratorija za medicinsku biohemiju "HEMOLAB", Novi Sad), dr Slađana Gluhović (Poliklinika "EUROLAB", Novi Sad), Terezija Nedić (Laboratorija "NEOLAB", Novi Sad), Vladimir Vujatov (Medicinska laboratorija "JUGOLAB", Novi Sad), dr Milan Ubavić (Medicinska laboratorija "MEDLAB", Novi Sad), mr sc. Mirjana Štajner (Medicinska laboratorija "BIOTEST", Novi Sad), dr Jovan Rakić (Medicinska laboratorija "NEOMEDICA" Novi Sad), Emica Đurić (Laboratorija "MC LABEA NOVA", Novi Sad), Aleksandra Mutibarić (Laboratorija "NS LAB", Novi Sad), dr Branislava Kockar (Laboratorija "ORFELINLAB", Veternik), Žužana Balitš (Laboratorija za medicinsku biohemiju "CONSILLAB", Sombor), Koraljka Dimitrijević-Kopilović (Laboratorija "BIOMEDICA SR" Subotica), Bojana Mandić (MEGA LAB KLINIK, Subotica), Nada Roknić (Laboratorija "ROKNIĆ", Indija), mr ph. Olivera Krunić (Laboratorija "PERUNOVIĆ", Sremska Mitrovica), mr ph. Milan Stančetić (Laboratorija "SREM LAB," Sremska Mitrovica), mr ph. Snežana Grujić (Laboratorija "FLUIDLAB" Kikinda), Ljiljana Vorgić, (Biohemijska laboratorija "VORGIC", Zrenjanin), dr Ljiljana Vujović (Laboratorija "TETRALAB", Zrenjanin), Katarina Vučićević (Laboratorija "AQUALAB", Pančevo), dr Sanja Bogdanović (Zavod za transfuziju Vojvodine, Novi Sad), dr Mirjana Nakov, Miluša Mišović (Opšta bolnica Vrbas – Transfuziologija), Jovanka Nimčević (Opšta bolnica Subotica – Transfuziologija), dr Selen Grković (Opšta bolnica Sombor – Transfuziologija), dr Snežana Martinović (Opšta bolnica Sremska Mitrovica – Transfuziologija), dr Srbislava Drndarski (Opšta bolnica Kikinda – Transfuziologija), dr Dragana Popov (Opšta bolnica Zrenjanin – Transfuziologija), dr Jelena Pešić (Opšta bolnica Pančevo – Transfuziologija), Ankica Barna (Opšta bolnica Vršac – Transfuziologija).

SADRŽAJ

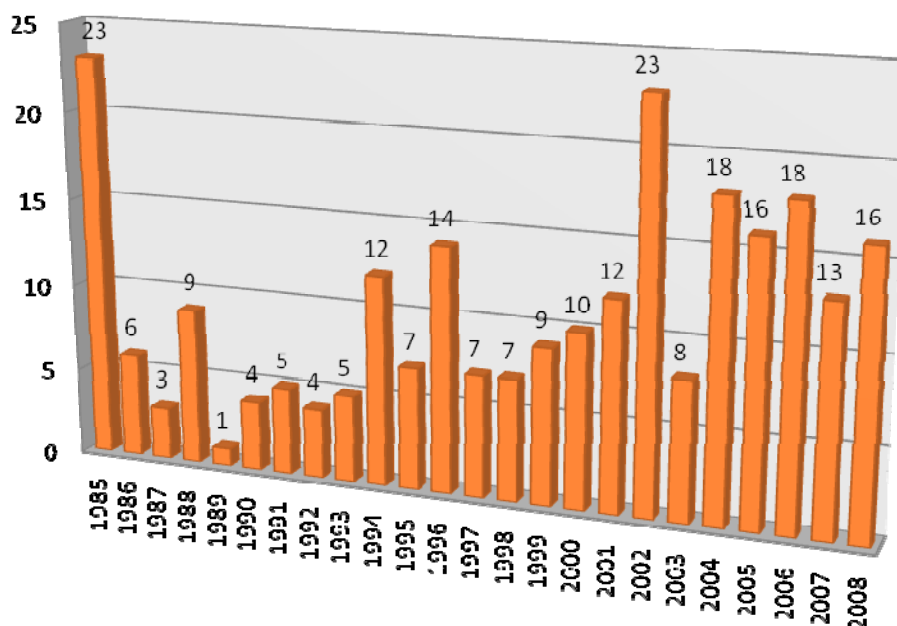
HIV INFEKCIJE U AP VOJVODINI – 2008. GODINA.....	2
KARAKTERISTIKE HIV INFEKCIJE U AP VOJVODINI	8
PRAĆENJE HIV INFEKCIJE.....	11
PREVENCIJA HIV INFEKCIJA.....	11
DOBROVOLJNO POVERLJIVO SAVETOVANJE I TESTIRANJE NA HIV	11
PREVENCIJA IZLOŽENOSTI KRVNOPRENOSIVIM INFEKCIJAMA.....	18
DIJAGNOSTIKA HIV INFEKCIJE.....	19
TESTIRANJE NA HEPATITIS B, HEPATITIS C I DRUGE SEKSUALNO PRENOSIVE INFEKCIJE.....	24
PRAĆENJE I LEČENJE OSOBA KOJE ŽIVE SA HIV-OM	28
PODRŠKA OSOBAMA KOJE ŽIVE SA HIV-OM.....	28
DRUŠTVENI ODGOVOR NA EPIDEMIJU HIV INFEKCIJE	29
PRIORITETI ZA BUDUĆNOST.....	29
PRILOG - AKTIVNOSTI USTANOVA I ORGANIZACIJA.....	30

HIV INFEKCIJA U AP VOJVODINI U 2008. GODINI

Tokom 2008. godine na području AP Vojvodine zabeleženo je 18 novih slučajeva HIV infekcije, od kojih su tri slučaja HIV infekcije kod građana AP Vojvodine dijagnostikovane u inostranstvu 2002, 2006, odnosno 2008. godine. U pet slučajeva (28%) u momentu postavljanja dijagnoze HIV infekcije osobe su već bile u stadijumu simptomatske HIV infekcije (AIDS), od čega su 2 osobe i preminule tokom 2008. godine.

Među osobama sa novodijagnostikovanim HIV infekcijama je i pet žena (28%). Dve žene, iako im je dijagnoza postavljena pre više godina u inostranstvu, do 2008. godine se nisu javljale zdravstvenoj službi.

Sa izuzetkom dve osobe, svi ostali su u momentu dijagoze bili uzrasta 20-49 godina.

GRAFIKON 1 - HIV INFEKCIJA U AP VOJVODINI

U odnosu na način zaražavanja, u dvanaest slučajeva se radilo o seksualnom kontaktu. Na ovaj način su se zarazile četiri žene kao i osam muškarca, od kojih je šest imalo seksualni odnos sa drugim muškarcima.

Među osobama sa novodijagnostikovanom HIV infekcijom su i četiri intravenska korisnika droge, od čega tri iz vojvođanskih opština koje se graniče sa Beogradom, u kojima je i ranije ovaj vid zaražavanja bio prisutan.

Prvi put od kada se HIV infekcija registruje na području AP Vojvodine, zabeležen je i jedan slučaj prenošenja infekcije sa zaražene majke na dete (vertikalna transmisija). Radi se o detetu uzrasta godinu dana, sa već izraženim manifestnim oboljenjem.

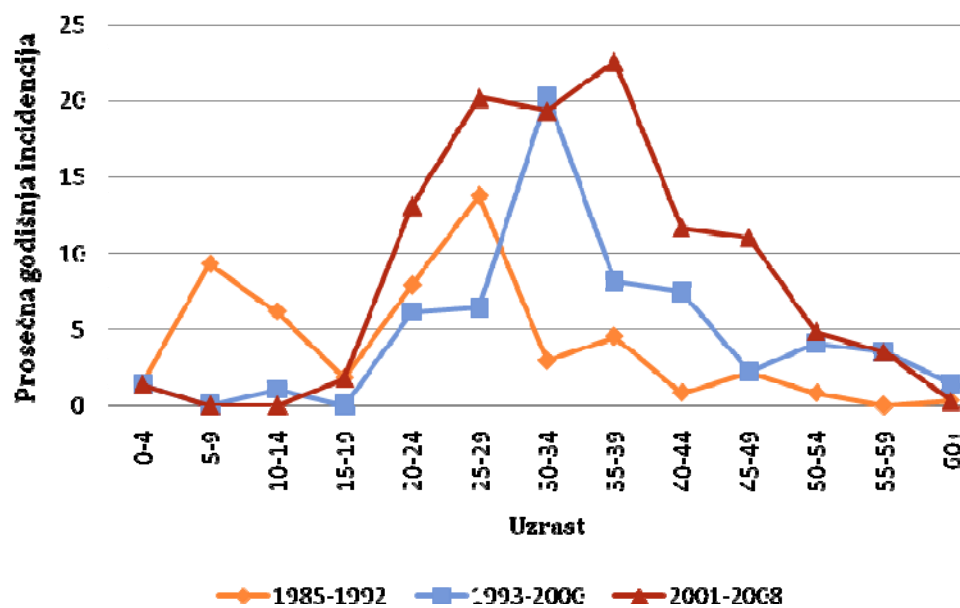
Najviše novih HIV infekcija utvrđeno je u Subotici (5). U Novom Sadu, Pančevu i Bačkoj Palanci utvrđene su po dve nove HIV infekcije, dok su preostali slučajevi dijagnostikovani kod građana drugih vojvođanskih opština.

KARAKTERISTIKE HIV INFEKCIJE U AP VOJVODINI

Prvi slučajevi HIV infekcije u AP Vojvodini registrovani su 1985. godine i do kraja 2008. godine ukupno je 250 građana naše pokrajine saznalo da živi sa HIV infekcijom. Dijagnoza HIV infekcije postavljena je i kod određenog broja stranih državljana, kao i kod građana AP Vojvodine, koji su emigrirali u druge zemlje.

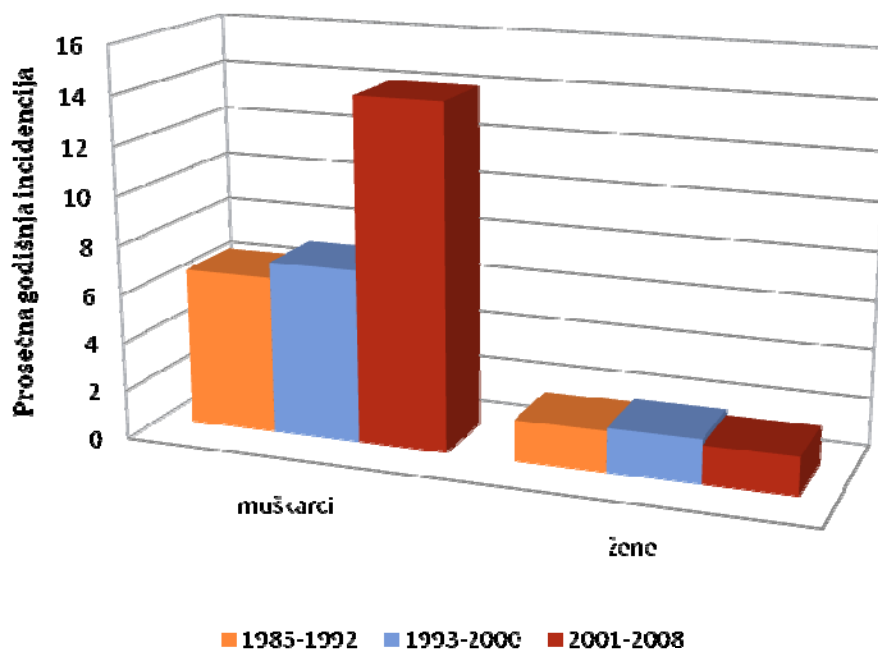
Najveći broj HIV infekcija dijagnostikuje se u uzrastu 20-39 godina (63%), dok je starijih od 39 godina bilo 28%. Od 22 osobe mlađe od 20 godina, kod kojih je dijagnostikovana HIV infekcija, do zaražavanja dve osobe je došlo seksualnim putem, kod jedne transplantacijom obavljenom u inostranstvu, kod jedne transfuzijom krvi, u jednom slučaju se radilo o vertikalnoj transmisiji, dok se u svim ostalim slučajevima radilo o deci oboleloj od hemofilije, koja su zaražena pre 1985. godine.

Prvih godina epidemije u AP Vojvodini, najviše novih infekcija dijagnostikovano je u predškolskom uzrastu i u uzrastu 25-29 godina, dok se u ostalim uzrastima infekcija dijagnostikovala izuzetno. Tokom devedesetih godina prošlog veka najviša incidencija registrovana je u uzrastu 30-34 godine, da bi tokom ove decenije novodijagnostikovane infekcije bile najučestalije u uzrastu 35-39 godina, a takođe značajno češće u svim dobnim grupama od 20 do 49 godina.

GRAFIKON 2 - UZRASNOSPECIFIČNA INCIDENCIJA HIV INFENCIJE U AP VOJVODINI

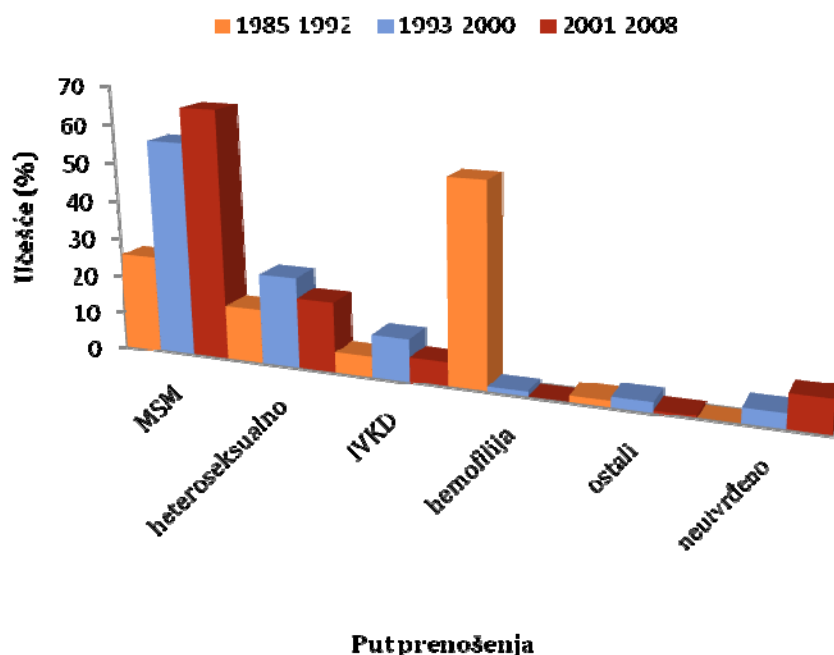
Muškarci čine veliku većinu među osobama koje žive sa HIV-om: 86,8%. Dok je incidencija među muškarcima u poslednjoj deceniji porasla gotovo dvostruko, kod žena je incidencija gotovo identična.

GRAFIKON 3 - POLNOSPECIFIČNA INCIDENCIJA HIV INFEKCIJE U AP VOJVODINI

Ako se isključe oboleli od hemofilije, među građanima AP Vojvodine kod kojih je utvrđen način zaražavanja, 89% se zarazilo putem nezaštićenog seksualnog odnosa, 9% intravenskom upotrebom droga, dok 2% čine ostali vidovi zaražavanja (transplantacija, transfuzija, vertikalna transmisija).

U istraživanju sprovedenom 2008. godine u Novom Sadu utvrđena je učestalost HIV infekcije među muškarcima koji imaju seksualne odnose sa muškarcima od 2,4% i među intravenskim korisnicima droge 0,8%.

GRAFIKON 4 - UČEŠĆE POJEDINIH PUTEVA PRENOŠENJA HIV U AP VOJVODINI

Od AIDS-a je obolelo 138 (56%) osoba koje žive sa HIV-om, a umrlo ih je 106. Od AIDS-a su umrle 92 obolele osobe (70%), dok je 10 osoba umrlo od osnovne bolesti, koja nije povezana sa AIDS-om. Četiri osobe su izvršile suicid.

Trenutno 144 građanina AP Vojvodine zna da živi sa HIV-om, od čega je 47 (33%) obolelo od AIDS-a. Najveći broj ljudi živi sa HIV-om na području Južnobačkog okruga – 50 (35%) i Severnobačkog okruga – 34 (24%), značajno manje na području Južnobanatskog – 19 (14%), Sremskog okruga – 17 (12%) i Srednjobanatskog okruga (8%), dok najmanji broj ljudi živi sa HIV-om na području Severnobačkog – 7 i Srednjobanatskog – 3 osobe.

Slučajevi HIV infekcije zabeleženi su u 34 od 45 vojvođanskih opština (76%).

PRAĆENJE HIV INFEKCIJE

Kretanje HIV infekcije i njene karakteristike prate se kontinuirano od 1985. godine od strane Instituta za javno zdravlje Vojvodine, u saradnji sa zavodima za javno zdravlje u Subotici, Somboru, Sremskoj Mitrovici, Kikindi, Zrenjaninu i Pančevu. Praćenje HIV infekcije sprovodi se putem Pokrajinskog registra HIV infekcija, koji omogućava sagledavanje trendova i karakteristika HIV infekcija i predstavlja osnovu za planiranje preventivnih mera i smernica zdravstvene politike.

PREVENCIJA HIV INFEKCIJA

Prevenција HIV infekcija koordinirana je od strane Instituta za javno zdravlje Vojvodine i mreže zavoda za javno zdravlje, a sprovodi se od strane zdravstvenih ustanova, kao i od strane nevladinih organizacija (pregled aktivnosti u prilogu).

Poseban značaj za prevenciju HIV infekcije čini postojanje Vojvođanske HIV mreže, koja okuplja sve državne institucije i nevladine organizacije koje se bave problemom HIV infekcija i koji koordinirano rade na njoj prevenciji.

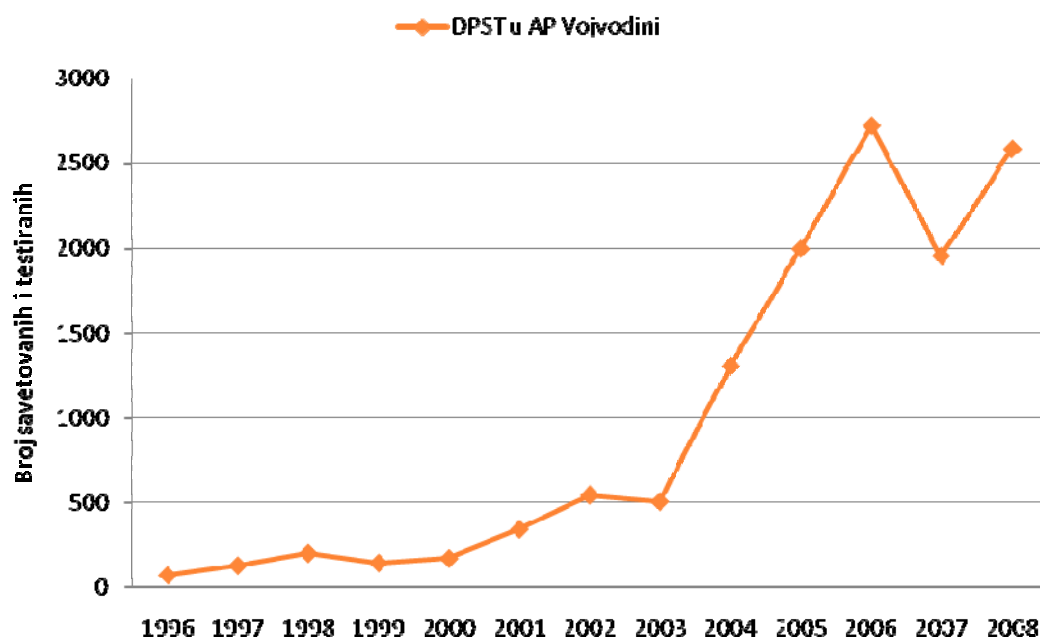
Tokom poslednje dve godine poseban akcenat je stavljen na prevenciju profesionalne izloženosti radnika u zdravstvu HIV-u i drugim krvoprenosivim infekcijama (KPI). U 2007. godini su određeni lokalni koordinatori za prevenciju i kontrolu KPI u svim državnim zdravstvenim ustanovama i sprovedena njihova edukacija, da bi u 2008. godini bio održan i trening za predstavnike privatnih ustanova.

DOBROVOLJNO POVERLJIVO SAVETOVANJE I TESTIRANJE NA HIV

Dobrovoljno poverljivo savetovanje i testiranje na HIV (DPST) predstavlja jednu od najznačajnijih mera prevencije HIV infekcije. To je proces u čijem središtu je korisnik – klijent, koji u razgovoru sa savetnikom, posebno edukovanim za sprovođenje ovakvog individualnog savetovanja, razmatra svoje sopstvene rizike za HIV u okviru savetovanja pre testiranja, zatim značenje rezultata testa i način njegovog sprovođenja. Klijentu se tokom savetovanja pruža podrška i on/ona se priprema da se suoči sa svojim rezultatom. Tokom savetovanja posle testiranja tumači se rezultat, razgovara o daljim ličnim strategijama za smanjenje rizika i klijent se upućuje u druge institucije i organizacije radi dalje dijagnostike, lečenja, psihosocijalne podrške.

Određeni vid savetovanja pre testiranja sprovodio se u Institutu za javno zdravlje Vojvodine od samog početka HIV epidemije – od 1985. godine. U 2002. i 2003. godini započinju intenzivne edukacije kadra, kao i promocija DPST u celoj AP Vojvodini, da bi u 2004. godini bio održan trening

za vojvođanske epidemiologe u organizaciji Instituta za javno zdravlje Vojvodine, a pod pokroviteljstvom UNICEF.

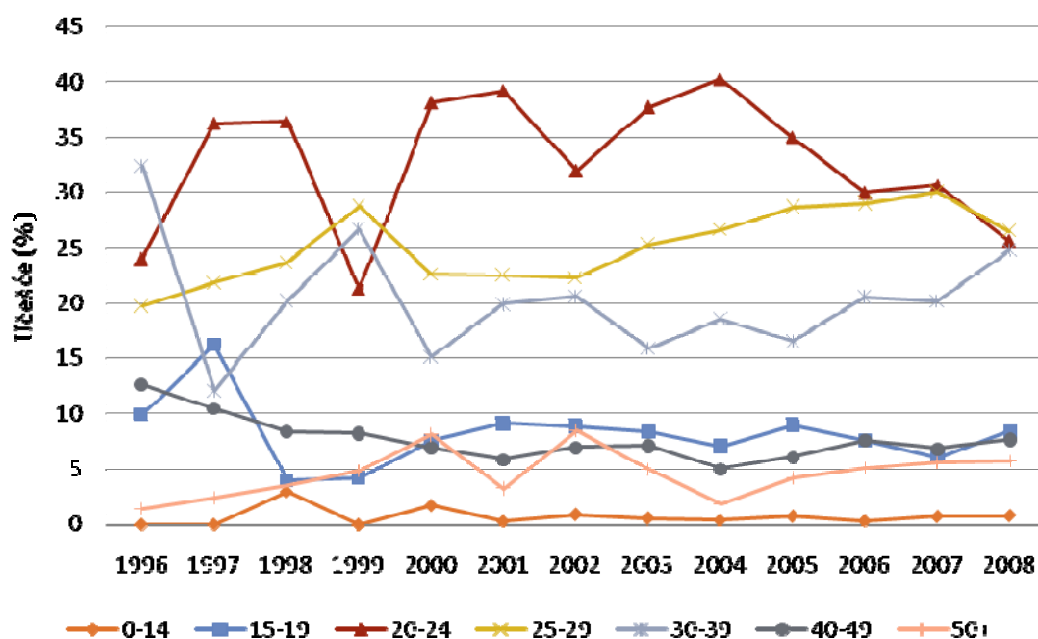
GRAFIKON 5 - DPST U AP VOJVODINI

Tokom 2004. godine Sekretarijat za zdravstvo AP Vojvodine obezbedio je testove za sve zavode za javno zdravlje sa područja AP Vojvodine, čime je omogućeno besplatno, anonimno, poverljivo savetovanje i testiranje na HIV bez uputa, zdravstvene legitimacije, zakazivanja u svim većim vojvođanskim gradovima. Zahvaljujući tome, dolazi do višestrukog povećanja broja klijenata.

Ovakav rastući trend je prisutan i tokom 2005. i 2006. godine, kada se sredstvima Globalnog fonda finansira nabavka testova. Međutim, prestankom projekta Globalnog fonda, u 2007. godini dolazi do značajnog pada broja klijenata savetovališta za DPST, jer sem svega nekoliko zavoda koji su finansirali DPST svojim sredstvima (Zrenjanin, Sombor) i Instituta za javno zdravlje Vojvodine, gde su finansiranje testova preuzeli Gradska uprava za zdravstvo i Gradska uprava za socijalnu i dečju zaštitu, u drugim zavodima testiranje je teklo diskontinuirano ili je stalo.

Započinjanjem nove runde projekta Globalnog fonda u 2008. godini obezbeđeni su testovi za sve zavode, što je rezultovalo novim porastom broja klijenata DPST. U 2008. bilo je ukupno 2588 klijenata obuhvaćenih DPST.

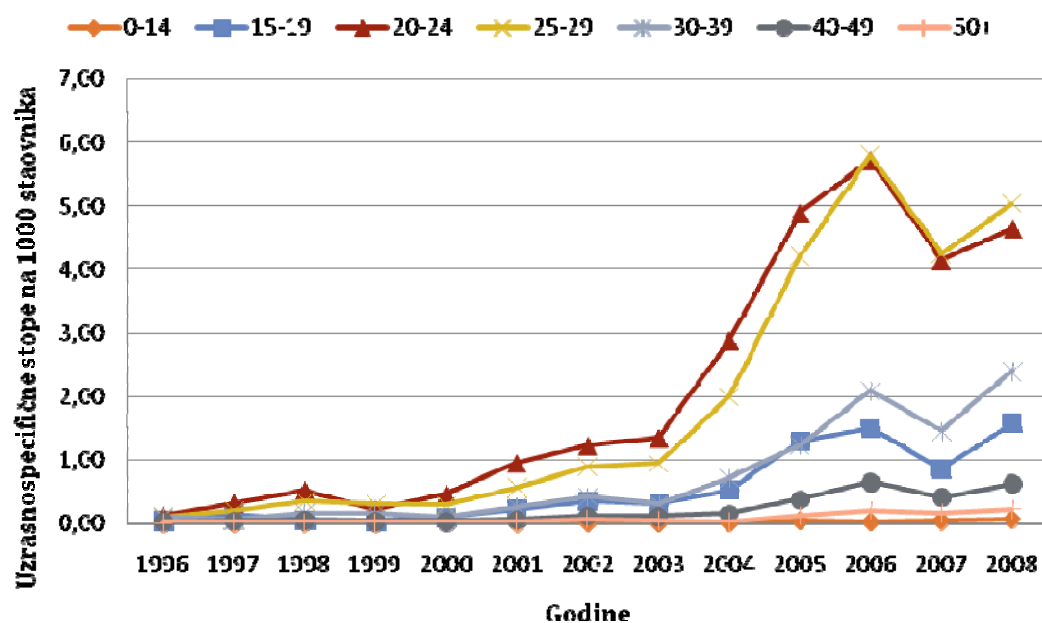
Najveće učešće među klijentima DPST čine mladi uzrasta 20-24 godine, ali se njihovo učešće kontinuirano smanjuje i u 2008. godini se izjednačilo sa osobama utrasta 25-29 i 30-39 godina.

GRAFIKON 6 - UZRAST KLIJENATA DPST – UČEŠĆE

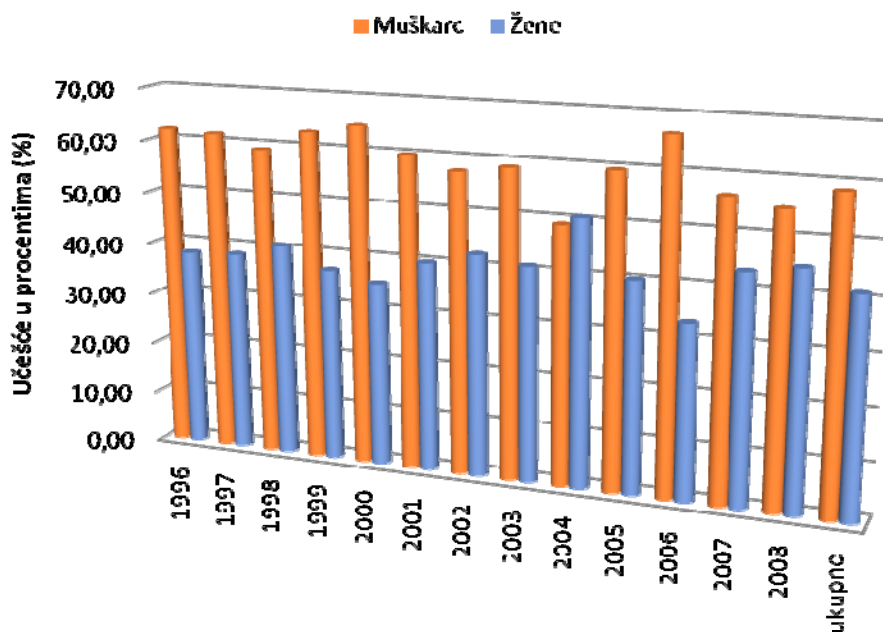
U pogledu broja testiranih na 1000 stanovnika odgovarajućeg uzrasta, uočava se da su ove stope najviše tokom celog posmatranog perioda u uzrastu 20-24 godine, izuzev poslednje dve godine, kada su stope najviše u uzrastu 25-29 godina. I u ostalim uzrasnim grupama beleži se porast stopa DPST.

Iako se preko 20% HIV infekcija u poslednje 2 godine dijagnostikovalo kod osoba starijih od 40 godina, stope testiranja u ovom uzrastu su veoma niske.

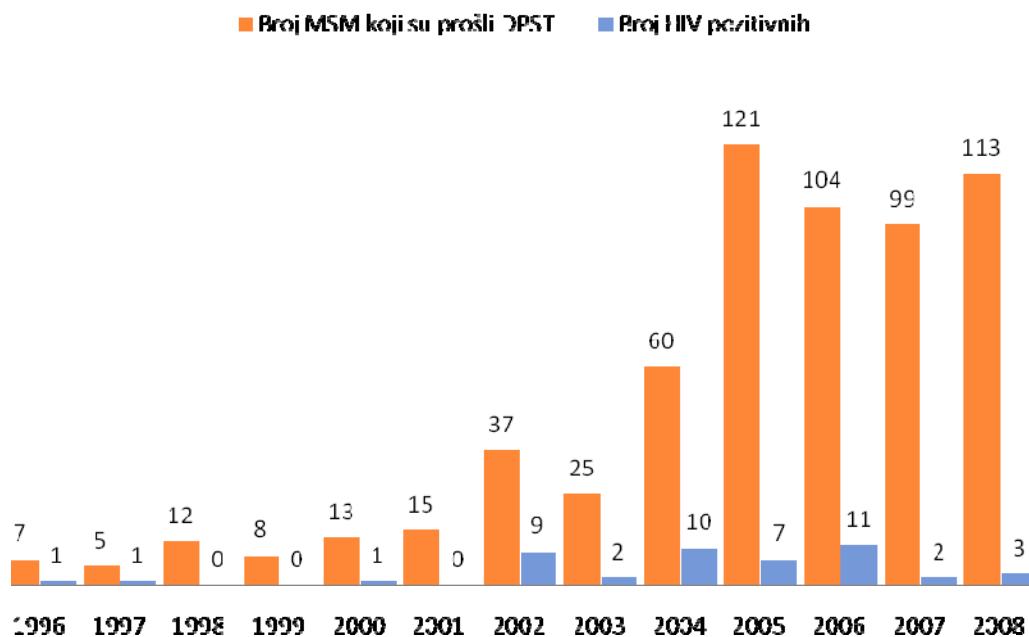
GRAFIKON 7 - UZRAST KLIJENATA DPST - STOPE NA 1000 STANOVNIKA

Sa izuzetkom 2004. godine, kada su sprovedene masovne kampanje DPST među studentima Univerziteta u Novom Sadu, učešće muškaraca je značajno više u odnosu na učešće žena.

GRAFIKON 8 - DPST U AP VOJVODINI PO POLU

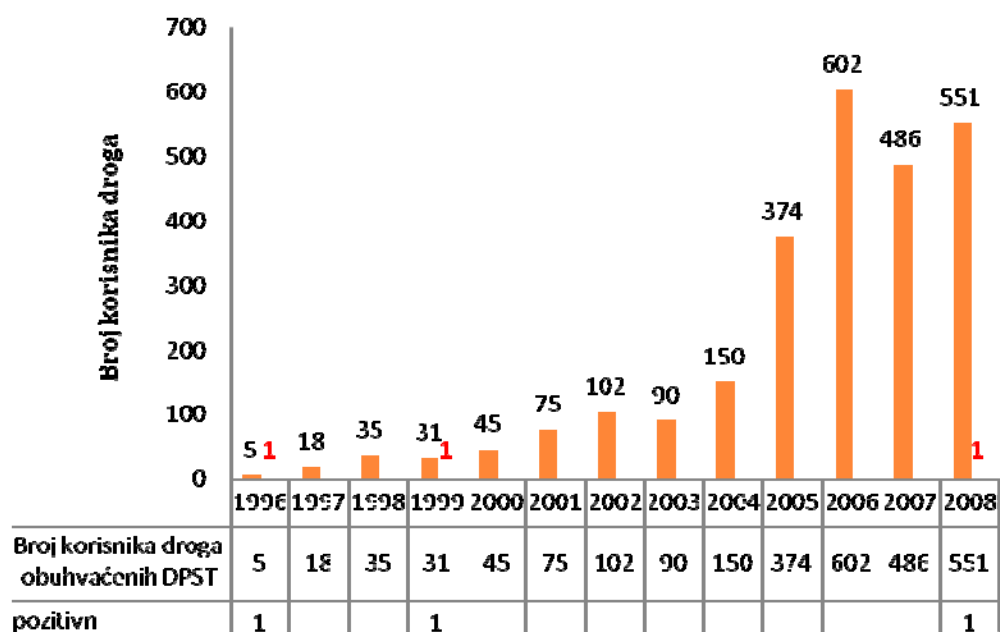
HIV-om su posebno pogođene određene grupacije stanovništva. Najviše slučajeva HIV infekcije u AP Vojvodini dijagnostikuje se među muškarcima koji su imali seksualne odnose sa drugim muškarcima (MSM). Dok je do 2002. godine broj MSM obuhvaćenih DPST-om bio nizak, od 2002. taj broj stalno raste. Kako je u istraživanju sprovedenom 2008. u Novom Sadu dobijen podatak da je svega 45% MSM testiranih u okviru DPST navelo svoju seksualnu orijentaciju, može se pretpostaviti da je broj MSM obuhvaćenih DPST-om najmanje dvostruko veći.

GRAFIKON 9 - MSM KOJI SU PROŠLI DPST U AP VOJVODINI

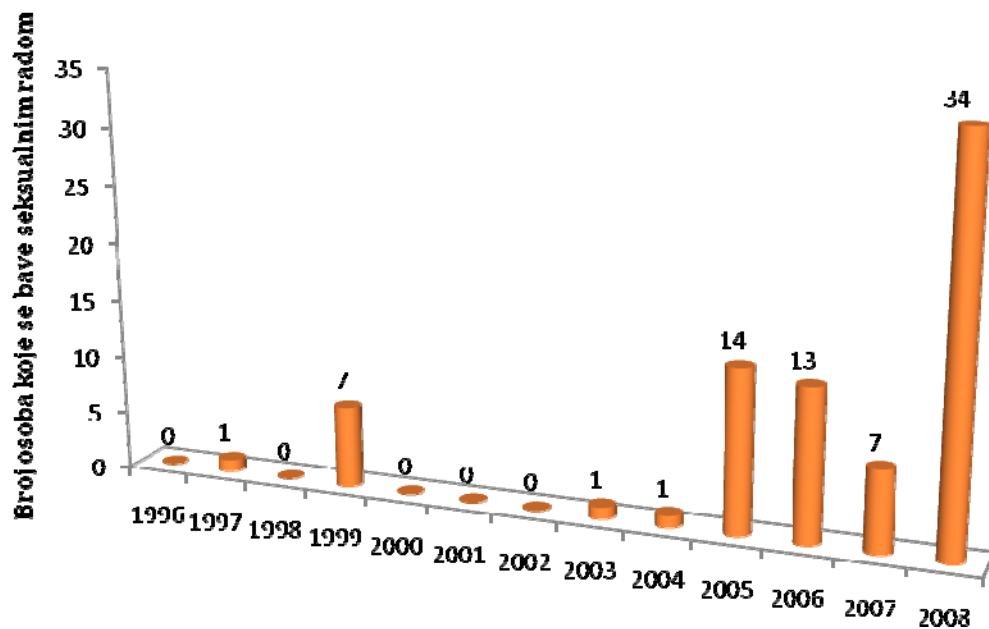
Broj testiranih korisnika droga (intravenskih i intranazalnih) je višestruko porastao u poslednjih pet godina. Posebno je do porasta broja korisnika došlo 2006. godine, od kada se u okviru DPST sprovodi i testiranje na hepatitis B i hepatitis C. Prema podacima iz istraživanja u Novom Sadu, prevalencija HIV infekcije među korisnicima droge je niska, ali je zato prevalencija hepatitisa C veoma visoka –45%. Isto istraživanje je pokazalo da je manje od polovine intravenskih korisnika droge u Novom Sadu ikada testirano na HIV i hepatitis C.

Dodatni značaj za prevenciju i ranu dijagnostiku ima sprovođenje DPST na terenu, odnosno u komunama u kojim se leče zavisnici.

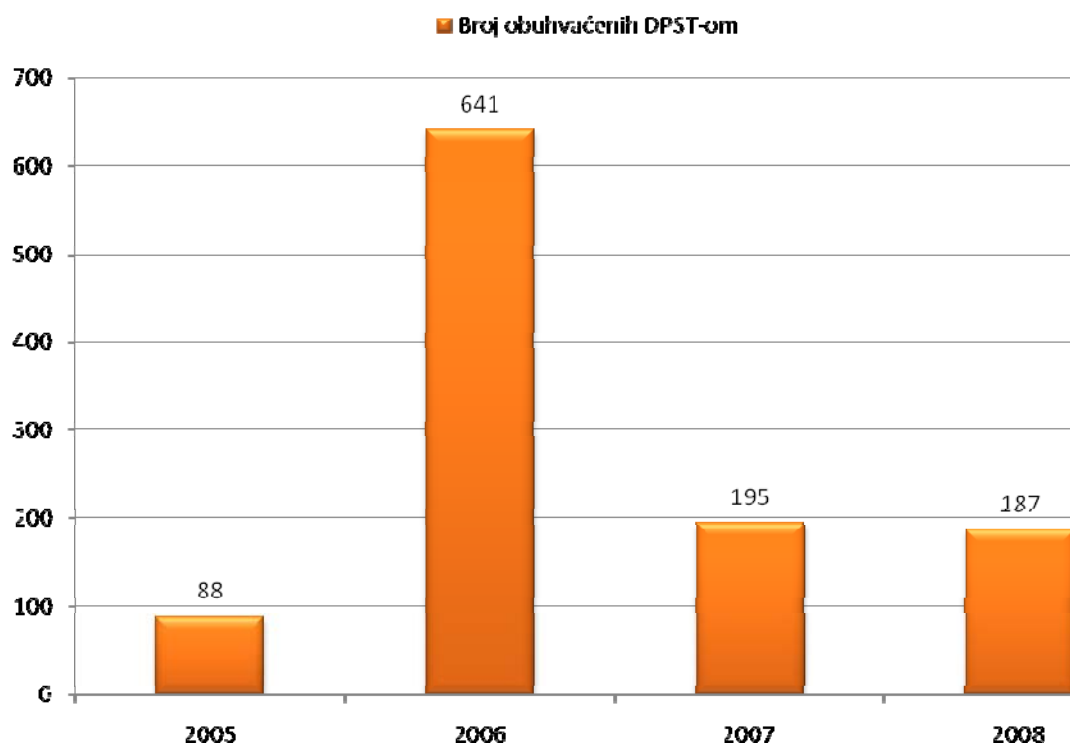
GRAFIKON 10 - KORISNICI DROGA OBUHVAĆENI DPST

Osobe koje se bave seksualnim radom predstavljale su jednu od najteže dostupnih populacija. Od 2005. godine njihov obuhvat DPST-om počinje da raste, da bi 2008. dostigao maksimum, zavaljujući terenskom radu organizacije PREVENT. Među ovim osobama nisu dijagnostikovani slučajevi HIV infekcije.

GRAFIKON 11 - OSOBE OBUHVAĆENE SEKSUALNIM RADOM OBUHVAĆENE DPST

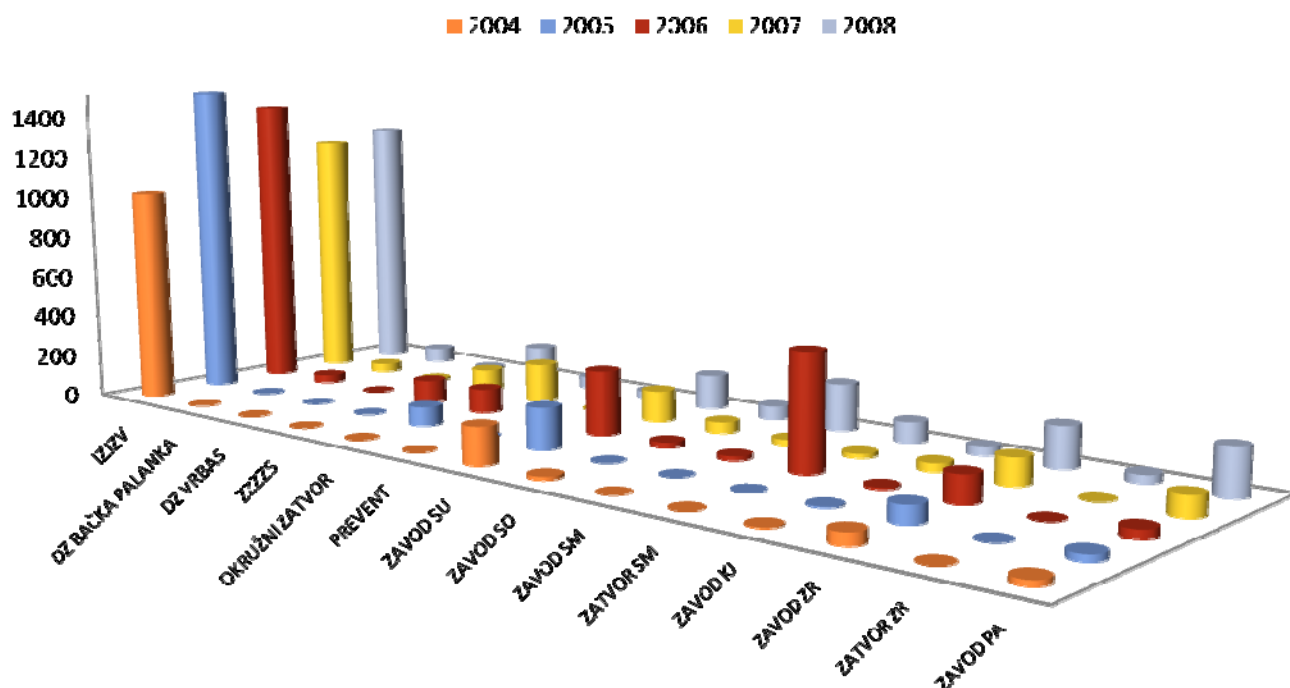
Otvaranjem Savetovališta za DPST u Okružnom zatvoru u Novom Sadu počinje sprovođenje ovog preventivnog programa među osobama lišenim slobode, koji su smešteni na području AP Vojvodine. DPST se u prethodnim godinama sprovodio u tri ustanove – Okružni zatvor Novi Sad, Okružni zatvor Zrenjanin i Kazneno-popravni zavod Sremska Mitrovica.

GRAFIKON 12 - OSOBE LIŠENE SLOBODE OBUHVAĆENE DPST

Broj savetovališta za DPST se iz godine u godinu povećava. Dok je do početka ove decenije jedino savetovalište bilo ono u Institutu za javno zdravlje Vojvodine u Novom Sadu, od 2004. godine savetovališta postoje u svim institutima i zavodima za javno zdravlje u AP Vojvodini. Ubrzo se otvaraju i savetovališta u Zavodu za zdravstvenu zaštitu studenata Novi Sad, kao i u Domovima zdravlja u Bačkoj Palanci i Vrbasu, da bi od 2005. godine počelo da funkcioniše i savetovalište u Okružnom zatvoru Novi Sad. Narednih godina aktivira se i savetovanje i testiranje u KPZ Sremska Mitrovica i Okružnom zatvoru Zrenjanin, da bi u 2008. godini nevladina organizacija PREVENT sprovodila DPST na terenu.

Tabela .

GRAFIKON 13 - KRETANJE OBUHVATA DPST U ODNOSU NA USTANOVE I ORGANIZACIJE

Daleko najveći broj DPST obavi se u Institutu za javno zdravlje Vojvodine u Novom Sadu, gde je pojedinih godina obuhvaćeno i preko 80% svih klijenata DPST u AP Vojvodini. Međutim, nedostatak kadra i diskontinuirano snabdevanje testovima, posebno za hepatitis C, doveli su do pada broja korisnika poslednjih godina. Diskontinuirano snabdevanje testovima dovelo je do pada broja korisnika i u Okružnom zatvoru Novi Sad i u Zavodu za javno zdravlje Subotica. U ostalim ustanovama beleži se kontinuirani porast broja klijenata.

PREVENCIJA IZLOŽENOSTI KRVNOPRENOSIVIM INFEKCIJAMA

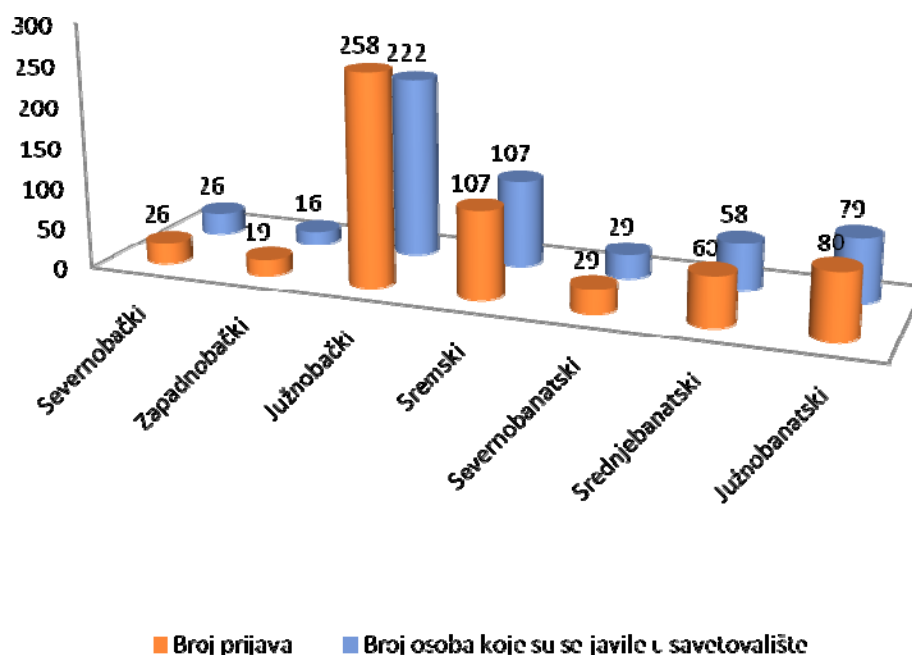
Od 2007. godine na nivou AP Vojvodine postoji sistem praćenja izloženosti potencijalno zaraznom materijalu. Sprovodi se putem mreže instituta i zavoda za javno zdravlje, u saradnji sa svim ustanovama koje obavljaju zdravstvenu zaštitu.

U 2007. godini određeni su lokalni koordinatori za prevenciju i kontrolu krvnoprenosivih infekcija u svim vojvođanskim zdravstvenim ustanovama, kao i u ustanovama socijalne zaštite. Održana je edukacija koordinatora i svim ustanovama su distribuirane pisane preporuke o prevenciji i kontroli, odnosno postupanju u slučaju akcidenta.

U 2008. godini izvršena je edukacija i predstavnika privatnih zdravstvenih ustanova.

Nadzor nad izloženostima sprovodi se putem prijava od strane zdravstvenih ustanova i ustanova socijalne zaštite, kao i putem savetovališta.

U 2008. godini prijavljeno je 589 izloženosti, od kojih se 547 osoba javilo u savetovalište (92,87%), kako bi se procenio rizik od krvnopenosivih infekcija i započela postekspoziciona zaštita.

Među registrovanim izloženostima, u 502 slučaja radilo se o radnicima u zdravstvu (85,23%), dok je u 87 slučajeva došlo do izlaganja građana.

DIJAGNOSTIKA HIV INFEKCIJE

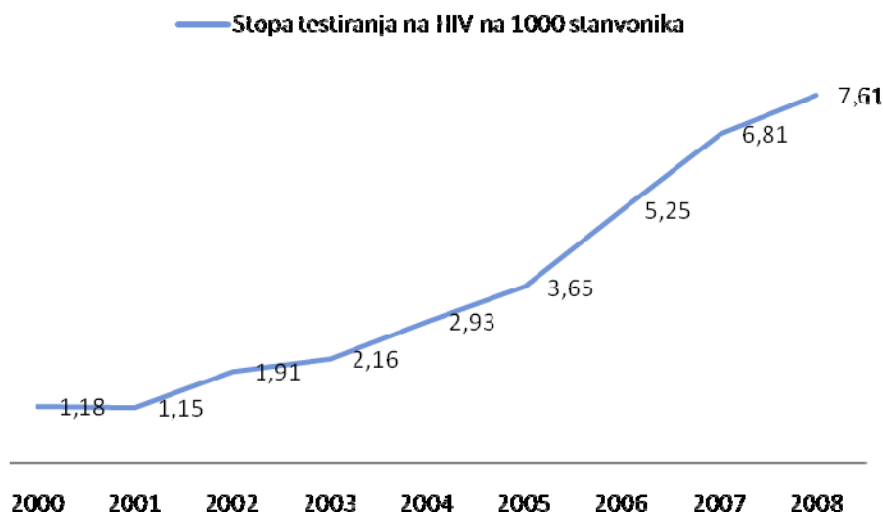
Dijagnostika HIV infekcije sprovodi se kod pacijenata koji imaju kliničke ili epidemiološke indikacije za testiranje, kao i kod klijenata savetovališta za dobrovoljno poverljivo savetovanje i testiranje (DPST). Ovakva savetovališta postoje u Institutu za javno zdravlje Vojvodine, svim zavodima za javno zdravlje, Zavodu za zdravstvenu zaštitu studenata Novi Sad, Okružnom zatvoru Novi Sad i domovima zdravlja Bačka Palanka i Vrbas.

Savetovanje i testiranje u savetovalištimu se obavlja po principu dobrovoljnosti i poverljivosti, a testiranja su anonimna i besplatna.

Testove za klijente savetovališta obezbedio je Globalni fond.

Potvrđno testiranje (Western blot) obavlja se u Institutu za javno zdravlje Vojvodine.

Stopa testiranja na HIV na 1000 stanovnika beleži kontinuirani porast poslednjih godina, ali je i dalje daleko niža nego u većini evropskih zemalja (Rusija 125, Austrija i Francuska 60, Belgija 50, Estonija 45, Ukrajina 35, Češka 35, Turska 28, Bugarska 15).

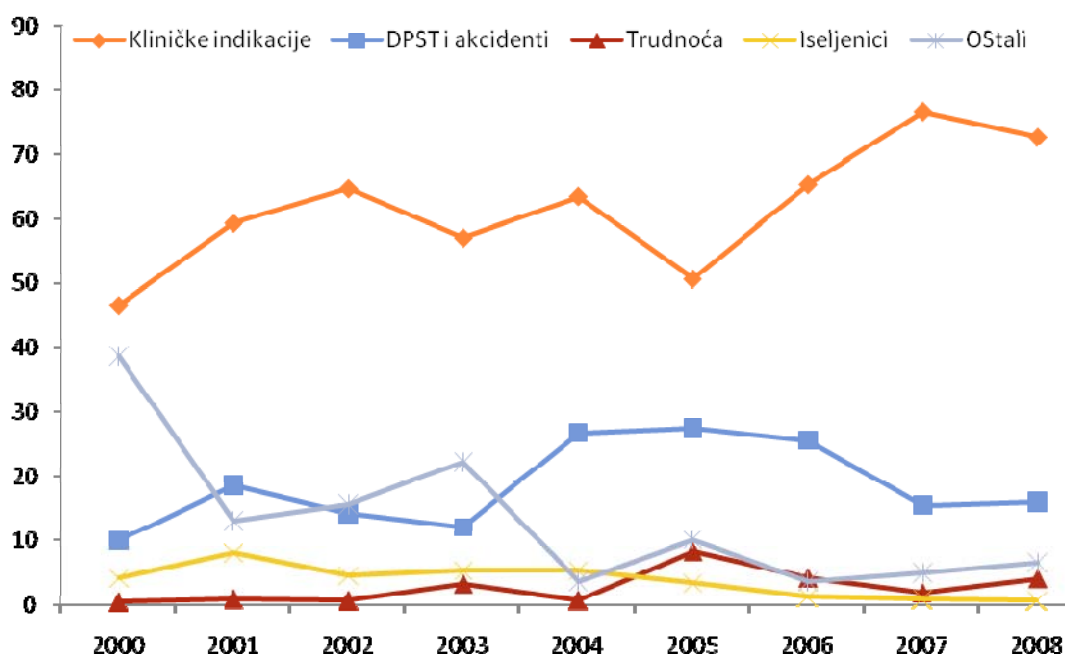

GRAFIKON 14 - STOPA TESTIRANJA NA HIV

U 2008. godini sprovedeno je ukupno 88.790 testiranja na HIV (bez testiranja u svrhe istraživanja), od čega je dobrovoljnih davalaca krvi bilo 73.326 (9952 koji su dali krv prvi put i 63.374 višestrukih davalaca), odnosno 82,58%.

Najveće učešće među testiranima, izuzimajući dobrovoljne davaoce krvi, imaju ambulatno/bolnički pacijenti, upućeni od strane ordinirajućeg lekara. Njihovo učešće u pojedinim godinama iznosilo je i preko 70%.

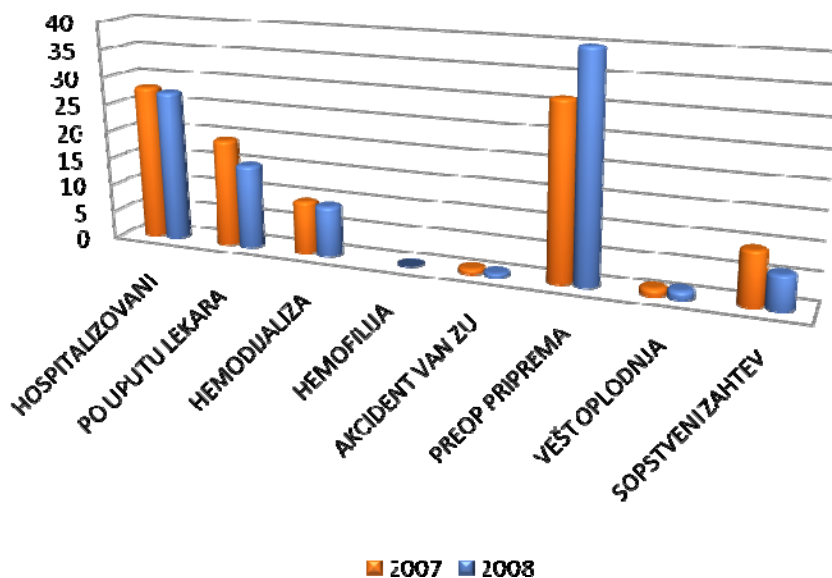
Učešće klijenata DPST bilo je najveće u periodu 2004-2006. godina, kada je bilo obezbeđeno kontinuirano snabdevanje testovima, kao i kada su se sprovodile kampanje promocije DPST, ali nikad nije prelazilo 30% testiranih. U 2008. godini svega 12,98% testiranih na HIV u AP Vojvodini, osim dobrovoljnih davalaca krvi, bili su klijenti savetovališta za DPST.

GRAFIKON 15 -INDIKACIJE ZA TESTIRANJE NA HIV

U okviru kliničkih indikacija, mandatorno testiranje u okviru preoperativne pripreme činilo je najveći deo, sa značajnim porastom u 2008. godini, u odnosu na prethodnu godinu.

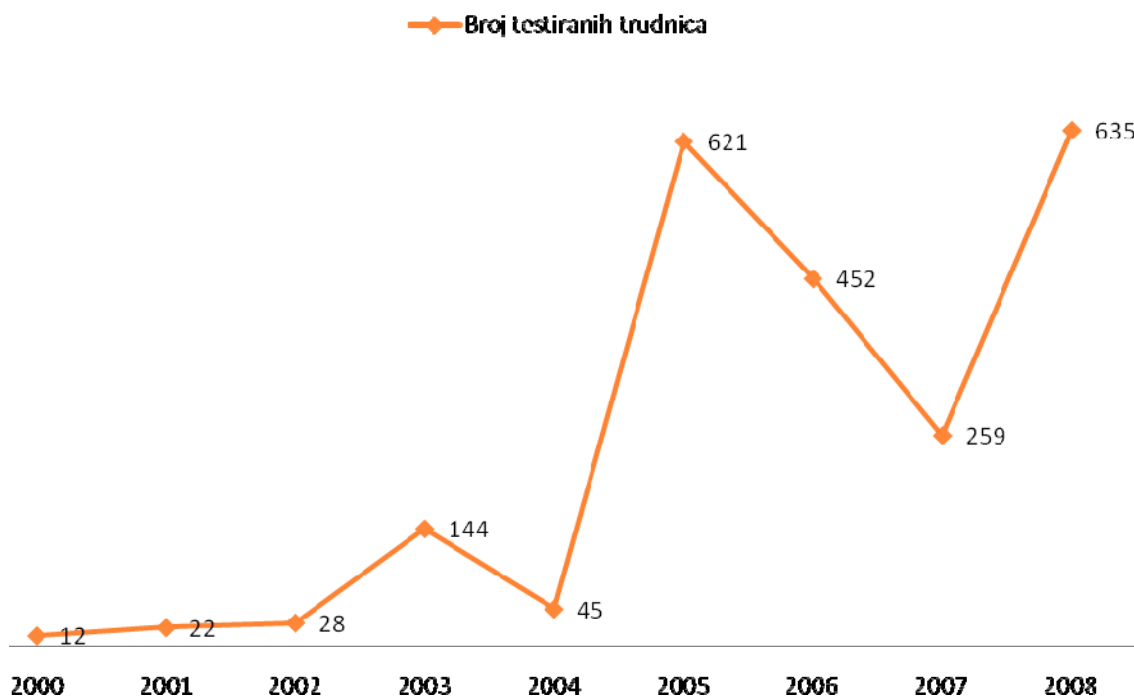
Uprkos preporukama upućenim zdravstvenim radnicima u cilju omasovljenja savetovanja i testiranja na HIV u okviru ambulantno/bolničkih ustanova iz 2007. godine, učešće testiranih hospitalizovanih bolesnika i ambulatnih pacijenata je smanjeno u 2008. godini.

GRAFIKON 16 - UČEŠĆE POJEDINIHL KLINIČKIH INDIKACIJA

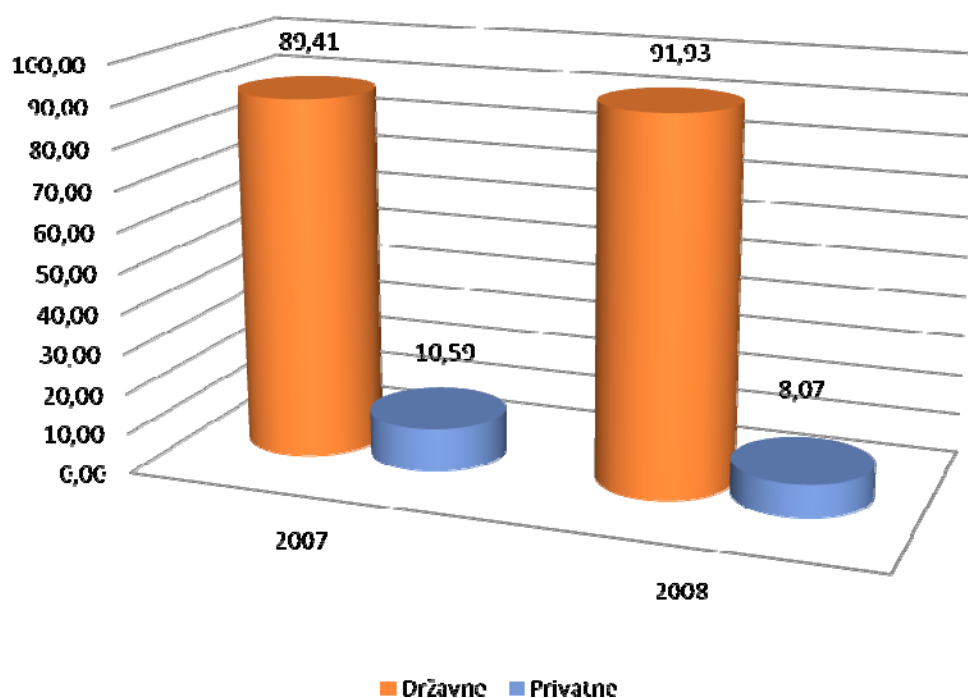
Kada su u pitanju trudnice testirane na HIV, sem blagog porasta iz 2003. godine, masovnije testiranje započeto je 2005. godine, kada je u okviru projekta Globalnog fonda izvršena edukacija ginekologa pojedinih domova zdravlja i obezbeđena određena količina testova. Međutim, ova intervencija bila je kratkog daha, usled malog broja ginekologa obuhvaćenih ovim programom, njihovim negiranjem značaja HIV infekcije, nerešenim pitanjem finansiranja testova.

Do porasta broj testiranih trudnica dolazi 2008. godine, ali je i dalje manje od 5% vojvođanskih trudnica testirano na HIV.

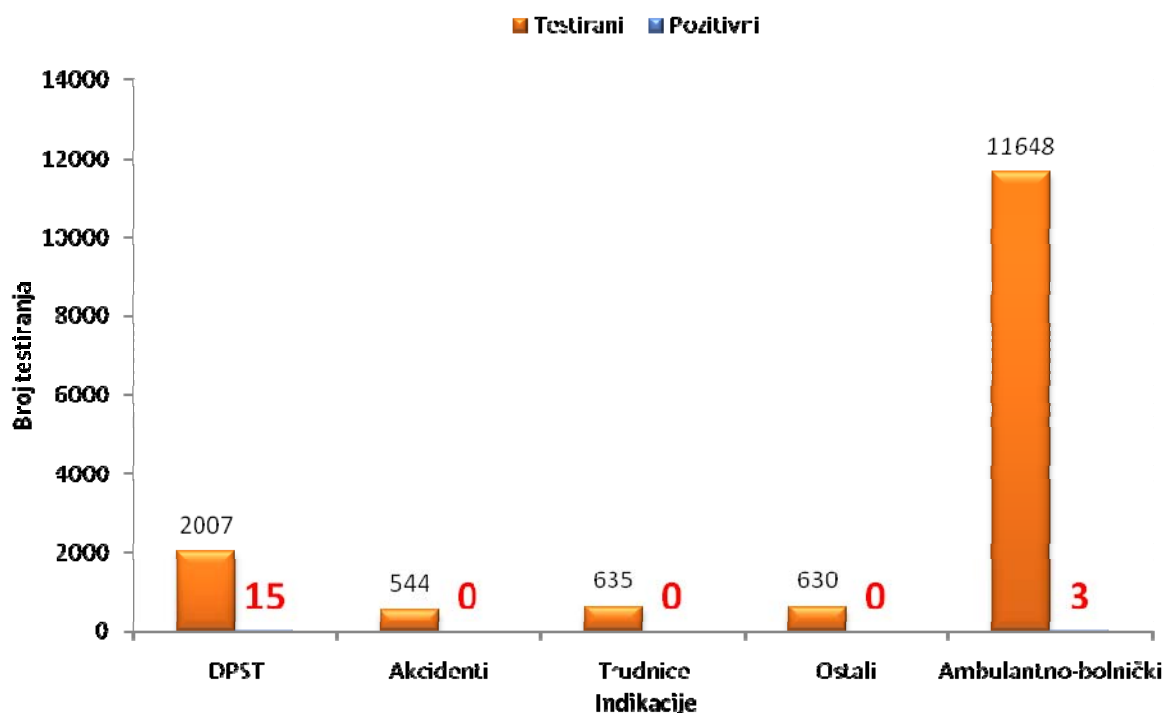
GRAFIKON 17 - BROJ TESTIRANIH TRUDNICA

Svega oko 10% građana AP Vojvodine u 2007. i oko 8% u 2008. godini testirano je na HIV u privatnim laboratorijama.

GRAFIKON 18 - TESTIRANJE NA HIV U DRŽAVNIM I PRIVATNIM LABORATORIJAMA

Iako klijenti savetovališta za DPST čine svega 12,98% testiranih na HIV, u okviru savetovališta otkrivena je većina slučajeva HIV infekcije, sa prevalencijom od 0,75%, dok je prevalencija među ambulantno-bolničkim pacijentima iznosila 0,026%, odnosno prevalencija HIV infekcije među klijentima savetovališta za DPST bila je oko 30 puta veća od prevalencije među testiranim ambulantno-bolničkim pacijentima. Među dobrovoljnim davaocima krvi, trudnicama i osobama izloženim potencijalno zaraznom materijalu nije bilo novodijagnostikovanih HIV infekcija.

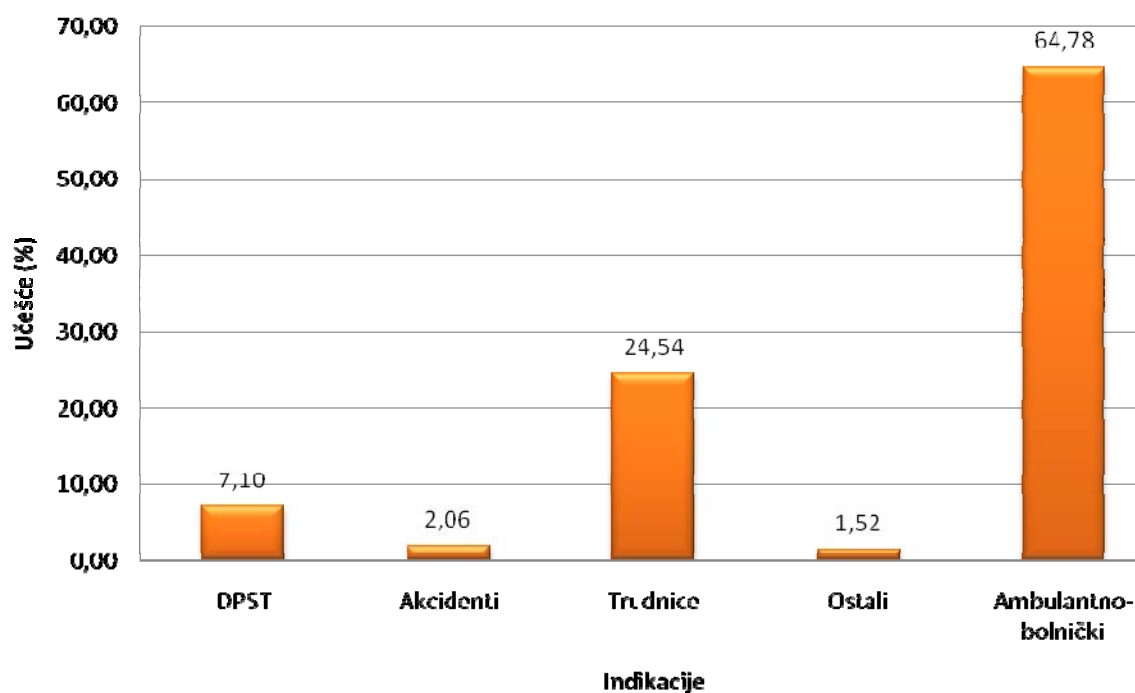

GRAFIKON 19 - ODNOS BROJA TESTIRANIH NA HIV I BROJA POZITIVNIH

TESTIRANJE NA HEPATITIS B, HEPATITIS C I DRUGE SEKSUALNO PRENOSIVE INFEKCIJE

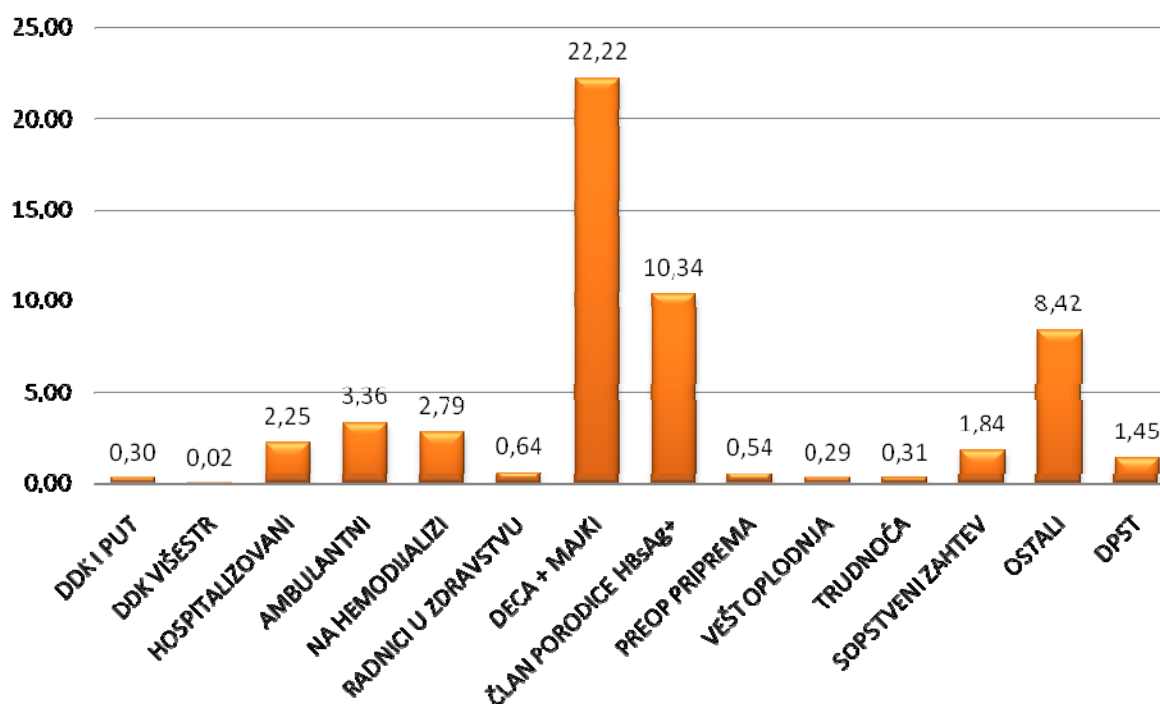
U 2008. godini obavljeno je ukupno 99.835 testiranja na HBsAg u AP Vojvodini. Od toga su 73.326 testiranja dobrovoljnih davalaca krvi - DDK (9952 osobe koje su prvi put dale krv i 63.1374 višestrukih davalaca), što čini 73,45% svih testiranja na HBsAg.

Od ukupno 26.509 testiranja osim DDK, najviše je testiranih po kliničkim indikacijama – 64,68%, slede trudnice sa 24,54%, dok klijenti savetovališta za DPST čine tek 7,10% svih testiranih, a osobe izložene potencijalno zaraznom bolesničkom materijalu (akcidenti) svega 2,06%. U privatnim laboratorijama sprovedeno je 14,40% testiranja.

GRAFIKON 20 - TESTIRANJE NA HBSAG

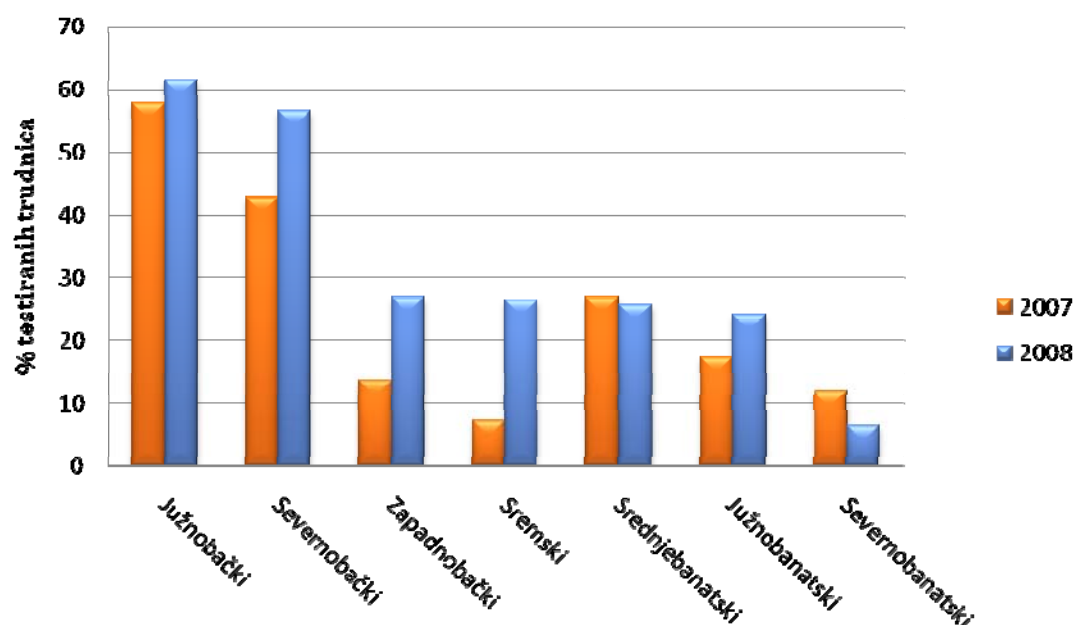
Najviša registrovana prevalencija je među decom HBsAg pozitivnih majki, gde je od 18 testiranih osoba četvero bilo HBsAg pozitivno (jedno novorođenče, kod kojeg je indikovana postekspoziciona zaštita i troje odraslih, kod kojih je retrogradno utvrđena vertikalna transmisija). Na značaj vertikalnog puta prenošenja sa majke na dete ukazuje i prevalencija od 0,30% među testiranim trudnicama. Visoka prevalencija od 19,34% među osobama koje imaju člana porodice koji je HBsAg pozitivan (isključujući seksualne partnere) govori o značaju horizontalne transmisije. Prevalencija HBsAg među dobrovoljnim davaocima krvi je relativno niska, ali je kod osoba koje su se prvi put javile kao dobrovoljni davaoci krvi 15 puta viša nego kod višestrukih davalaca. Među klijentima savetovališta, gde su uključeni seksualni rizik za transmisiju virusa, kao i upotreba droga, prevalencija iznosi 1,45%. Pod radnicima u zdravstvu podrazumevaju se oni koji su testirani neposredno nakon izlaganja potencijalno zaraznom materijali. U kategoriju ostalih svrstani su poznati nosioci virusa, međulaboratorijska testiranja i drugi razlozi. Ukupna prevalencija svih testiranih iznosi 0,60%.

GRAFIKON 21 - PREVALENCIJA HBSAG MEĐU TESTIRANIMA

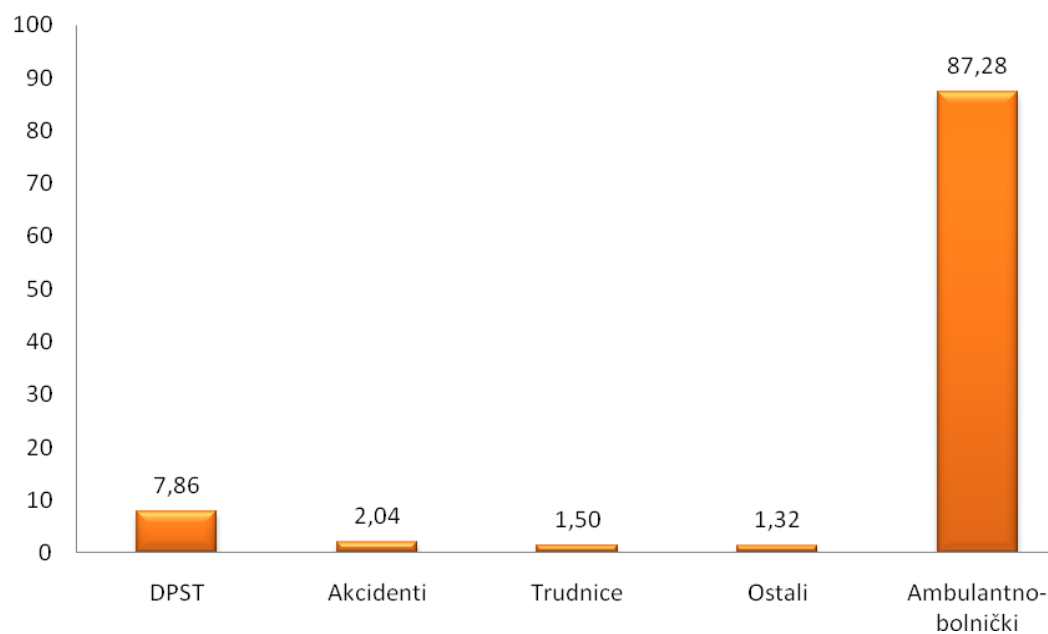
U pogledu značaja vertikalne transmisije hepatitisa B, posebno je bitno sagledati obuhvat trudnica testiranjem na HBsAg. Iako se radi o zakonskoj obavezi, svega 32,54% vojvođanskih trudnica testirano je u 2007, odnosno 41,05% u 2008. godini. Razlike u odnosu na vojvođanske okruge su ogromne. Tako je u Južnobačkom i Severnobačkom okrugu testirano oko 60% trudnica, a u preostalim okruzima svega oko jedne $\frac{1}{4}$ trudnica, sa izuzetkom Severnobačskog okruga, gde je testirano manje od 7% trudnica.

Dok u većini okruga u 2008. godini dolazi do porasta broja testiranih trudnica, u Srednjobanatskom broj je blago opao, a u Severnobačkom gotovo je dvostruko niži nego u 2007. godini. Kako se radi o usluzi koja bi trebalo da je svim trudnicama dostupna i besplatna, očigledno je da se radi o nejednako dostupnosti zdravstvene zaštite za građanke AP Vojvodine. Vodeći razlozi za to su neupućivanje trudnica na test na HBsAg od strane ginekologa, udaljenost zavoda za javno zdravlje i Opštih bolnica u kojima se sprovodi testiranje, kao i nedostatak promotivnih aktivnosti.

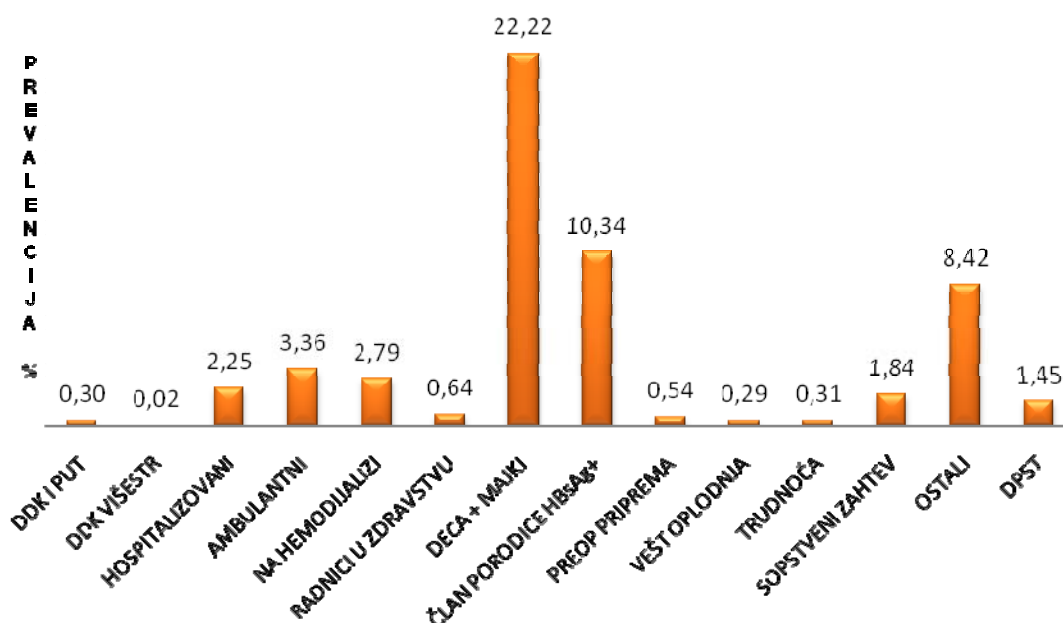

GRAFIKON 22 - TRUDNICE TESTIRANE NA HBSAG

Kada je u pitanju testiranje na hepatitis C (anti-HCV test), sem testiranih dobrovoljnih davalaca krvi – 73.326, sprovedeno je 23.459 testiranja. Blizu 90% čini testiranje ambulantno-bolničkih pacijenata, dok DPST čini manje od 8%, a trudnice i osobe izložene potencijalno zaraznom materijalu (akcidenti) oko 2%. Kako se radi o oboljenju koje je vezano najčešće za određena rizična ponašanja, podatak o malom učešću testiranih po epidemiološkim indikacijama je nepovoljan.

GRAFIKON 23 - TESTIRANJE NA ANTI-HCV

GRAFIKON 24 - PREVALENCIJA HBSAG MEĐU TESTIRANIMA

Ako se izuzmu deca čije su majke bile anti-HCV pozitivne, jer se testiranjem dece tokom prve godine života ne mogu razlikovati pasivno preneti antitela od strane majke, najviša prevalencija registrovana je među klijentima savetovališta za DPST, za kojima slede osobe na hemodijalizi, gde je prevalencija čak i viša od prevalencije HBsAg.

PRAĆENJE I LEČENJE OSOBA KOJE ŽIVE SA HIV-OM

Osposobljavanjem Klinike za infektivne bolesti Kliničkog centra Vojvodine za praćenje i lečenje osoba koje žive sa HIV-om, prvi put su se u 2008. godini stvorili uslovi da se građani AP Vojvodine leče u AP Vojvodini. Ranijih godina lečenje je sprovedeno isključivo u Beogradu.

PODRŠKA OSOBAMA KOJE ŽIVE SA HIV-OM

Tokom perioda 2006-2008. godina Institut za javno zdravlje Vojvodine, Centar Crvena linija, Omladina JAZAS-a Novi Sad, Novosadski humanitarni centar i Gradska organizacija Crvenog krsta Novi Sad sprovodili su projekat podrške osobama koje žive sa HIV-om na području Grada Novog Sada.

Formiranje organizacija koje okupljaju ljude koji žive sa HIV-om i njihovim aktivnim učešćem u procesima odlučivanja može značajno doprineti smanjenju stigmatizacije i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om.

DRUŠTVENI ODGOVOR NA EPIDEMIJU HIV INFEKCIJE

U 2008. godini formirana je od strane Sekretarijata za zdravstvo AP Vojvodine Pokrajinska HIV komisija. Ovo predstavlja prvi korak u uključivanje organa AP Vojvodine, a prvenstveno Sekretarijata za zdravstvo u aktivan odgovor na epidemiju HIV infekcija, s obzirom da su finansiranje aktivnosti i drugi oblici odgovora na HIV infekciju bili poslednjih godina prvenstveno centralizovani u Beogradu.

Pokrajinska HIV komisija formirala je radne grupe za prevenciju vertikalne transmisije HIV i hepatitisa, za savetovanje i testiranje na HIV i hepatitise, kao i za prevenciju HIV i hepatitisa u zatvorskim ustanovama.

Uspostavljena je saradnja sa Pokrajinskim zavodom za zdravstveno osiguranje, kao i sa svim filijalama Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje sa područja AP Vojvodine.

PRIORITETI ZA BUDUĆNOST

U cilju adekvatnog odgovora na HIV epidemiju neophodno je:

- osigurati finansiranje aktivnosti, a posebno prevencije, dijagnostike, lečenja i postekspozicione zaštite od strane Republičkog/Pokrajinskog zavoda za zdravstveno osiguranje, kao i omogućiti njihovu dostupnost svim građanima AP Vojvodine;
- unaprediti praćenje kretanja HIV infekcije na području AP Vojvodine sprovođenjem biobihejvioralnih studija u različitim gradovima Pokrajine, kao i uvođenjem praćenja rezistencije na lekove;
- unaprediti dijagnostiku HIV infekcije, posebno omogućavanjem tipizacije virusa i obezbeđenje dostupnosti i finansiranje potvrdnog testiranja, uključujući i dobrovoljne davaoce krvi;
- stvoriti uslove za praćenje trudnoće žena koje žive sa HIV-om i lečenje dece zaražene HIV-om;
- unaprediti prevenciju vertikalne transmisije i stvariti mogućnost da svaka trudnica bude testirana na HIV, HBsAg i anti-HCV;
- osnažiti kapacitete savetovališta za HIV, posebno obezbeđenjem kontinuiranog finansiranja testiranja;

- proširiti indikacije za testiranje na HIV ambulantih i hospitalizovanih pacijenata;
- finansirati preventivne programe, a posebno one usmerene prema posebno osetljivim grupama, uključujući i terenski rad, programe za lečenje bolesti zavisnosti i smanjenje štete i preventivne programe u zatvorima;
- eliminisati stigmatizaciju i diskriminaciju osoba koje žive sa HIV-om iz zdravstvenih ustanova i ustanova socijalne zaštite, zatvorima, policiji, tržištu rada, školama i predškolskim ustanovama;
- obezbediti snažniju participaciju organa AP Vojvodine i lokalne samouprave.

PRILOG - AKTIVNOSTI USTANOVA I ORGANIZACIJA

AKTIVNOSTI DOMOVA ZDRAVLJA

DOMOVI ZDRAVLJA	IZVEŠTAJ
DZ Ada	Održana tri edukativna sastanka u srednjoj školi u Adi. Podeljen promotivni materijal i kondomi; nastup na lokalnoj radio stanici.
DZ Alibunar	*
DZ Apatin	*
DZ Bač	*
DZ Bačka Palanka	U saradnji sa IZJZV, Epidemiološka služba od 2004 godine, a nakon potrebne edukacije epidemiologa započela aktivnosti na formiranju DPST savetovališta, a testiranje i savetovanje klijenata se vrši svakog radnog dana. Povodom 01.12. organizovane dve tribine u Gimnaziji "20 oktobar" i Srednjoj stručnoj školi "Radivoj Uvalić" i tom prilikom je podeljen edukativni materijal i kondomi, održana su dva predavanja i testirano ukupno 10 učenika škole. U saradnji sa aktivistima Crvenog krsta u gradu je na tribini podeljen deo kondoma i edukativni materijal. Na lokalnom radiju i TV-u promovisano DPST savetovalište u skupu redovnih nedeljnih izveštaja o epidemiološkoj situaciji u opštini i data tri intervjua na radiju. Sve škole obaveštene o obeležavanju 01.12, prosleđeni flajeri o prevenciji HIV infekcije.
DZ Bačka Topola	Održana zdravstvenovaspitna predavanja učenicima osmih razreda (5 predavanja), roditeljima učenika osmih razreda (3 predavanja), učenicima trećih razreda srednje škole (3 predavanja); manifestacija u centru grada i deljenje kondoma i edukativnog materijala.
DZ Bački Petrovac	U decembru 2008 godine održano je jedno predavanje o prevenciji i kontroli HIV infekcija.
DZ Bečej	Održano 10 predavanja i 1 radionica na srpskom jeziku i 1 predavanje i 1 radionica na mađarskom jeziku sa sledećim temama: zaštita reproduktivnog zdravlja, zaštita od polnih bolesti, kontracepcija i zaštita od neželjene trudnoće, rizična ponašanja u adolescenciji; programom je obuhvaćeno 680 dece. Povodom 1. decembra u centru grada, lekari i medicinske sestre su razgovarali sa decom i omladinom, podelili preko 1000 flajera i brošura; kontaktirano oko 600 mladih, koji su pokazali interesovanje za kampanju.
DZ Bela Crkva	Predavanja i radionice o HIV infekciji u gradskim i seoskim školama; na lokalnoj radio stanici lekari pričali o HIV-u i odgovarali na pitanja; aktivnosti je sprovodila i Patronažna služba na terenu.
DZ Beočin	*
DZ Čoka	Nisu sprovodili aktivnosti.

DZ Inđija	Tokom čitave godine Savetovalište za mlade je sprovodilo akcije usmerene ka kontinuiranoj edukaciji kako učenika završnih razreda osnovne škole, tako i učenika srednjih škola. Povodom 1.12. aktivnosti u saradnji sa SO Inđija, Crvenim krstom i Omladinom JAZAS-a. Na trgu štandovi sa edukativnim materijalom i prisutni volonteri i zdravstveno osoblje davali informacije o HIV infekciji i delili kondome. U Kulturnom centru održana predstava za mlade pod nazivom "PRVO LJUBAV, PA ONDA SEX". Aktivnosti praćene putem medija. U emisiji "Stetoskop" RT Inđija epidemiolog govorio o HIV infekciji.
DZ Irig	*
DZ Kanjiža	Deljenje flajera i kondoma učenicima srednje škole, distribucija plakata u srednjim školama i svim ambulantama koje pripadaju Domu zdravlja.
DZ Kikinda	U saradnji sa učenicima Srednje stručne škole "Miloš Crnjanski", smer medicinski tehničar, organizovana je akcija na gradskom trgu, deljen promotivni materijal i ukazano na način prenošenja HIV infekcije.
DZ Kovačica	*
DZ Kovin	Zdravstveni radnici su održali više predavanja i radionica u osnovnim i srednjim školama na teritoriji opštine u sklopu projekta Crvenog krsta Kovin "Kovinski tim pobeđuje HIV".
DZ Kula	Zdravstvenovaspitni materijal distribuiran je po zdravstvenim stanicama i ambulantama Doma zdravlja Kula, a delom je prosleđen i školama. U Dispanzeru za zdravstvenu zaštitu žena, službama opšte medicine i u dečjem dispanzeru sprovodi se individualni rad sa pacijentima. U pripremi je rad u Savetovalištu za mlade Doma zdravlja Kula u kome je planiran rad i obuhvat veće grupe adolescenata sa temama: HIV i seksualno prenosive infekcije.
DZ Mali Idoš	Predavanja na temu HIV infekcija u školama u Malom Idošu, Feketiću i Lovćencu.
DZ Nova Crnja	Zdravstveno predavanje učenicima osnovnih škola i srednje škole na temu prevencija HIV infekcije i druge krvnopenosive bolesti.
DZ Novi Bečej	*
DZ Novi Kneževac	Zdravstvenovaspitni rad u okviru sistematskih pregleda, održana predavanja u svim osnovnim školama u opštini; učenici su izradili plakat, koji je istaknut u domu zdravlja; sproveden vaspitni rad u malim grupama od po tri adolescenta, obuhvaćeno 33 adolescenta.
DZ Novi Sad	Održano 5 predavanja i obuhvaćeno 61 dete, 52 odraslih. Kreativnim radionicama (74) obuhvaćeno 893 dece i odraslih. Organizovano 37 zdravstvenovaspitnih izložbi; podela kondoma.

DZ Odžaci	Patronažna služba u novembru organizovala dva predavanja o HIV-u u dve srednje škole u Odžacima i delila kondome i promotivni materijal. U saradnji sa Društvom mladih sprovedena akcija podele promotivnog materijala i predavanje o HIV infekcijama.
DZ Opovo	Kreativne radionice (14 radionica, 180 dece) u osnovnim školama na teritoriji opštine Opovo, 8 izložbi u školskim ustanovama i 4 u zdravstvenim stanicama.
DZ Pančevo	Organizovana obuka za vršnjačke edukatore u februaru (2 grupe) i oktobru (1 grupa); u septembru u omladinskoj organizaciji "Kompas" održana je obuka za vršnjačke edukatore (1 grupa). Teme: dečja prava i HIV infekcija, prevencija, savetovalište, organizacija delovanja protiv HIV-a; 01.12.2008. održano predavanje i deljenje kondoma u srednjoj medicinskoj školi i elektrotehničkoj školi u Pančevu.
DZ Pećinci	Svetski dan borbe protiv HIV infekcije obeležen je radio emisijom na lokalnoj radio stanici. U toku školske godine održano je 16 predavanja u školama (viši razredi osnovne škole i srednja škola), kao i dve kreativne radionice.
DZ Plandište	*
DZ Ruma	Savetovalište za mlade u okviru školskog dispanzera; organizovana je tribina u KC u Rumi 20.06.2008. na temu "Borba protiv narkomanije" sa akcentom na rizik od krvnoprenosivih infekcija. (350 mladih ljudi), deljen propagandni materijal. 16.12.2008. Održana 4 predavanja u osnovnim školama u Hrtkovcima, Klenku, Putincima i Buđanovcima učenicima VII i VIII razreda.
DZ Sečanj	Individualni preventivni rad sa osobama najizloženijim riziku od HIV infekcije, sa ciljem isticanja značaja prevencije seksualno prenosivih infekcija, kao i promocije pravilne upotrebe savremenih metoda kontraceptivne zaštite uz učešće zdravstvenih radnika iz službe opšte medicine, pedijatrije, ginekologije i službe za polivalentnu patronažu; obeležavanje 01.12. - obuhvaćena populacija deca predškolske ustanove, učenici osmog razreda osnovnih škola u Sečnju, Krajišniku, Sutjesci, Jarkovcu, Neuzini i Konaku, učenici drugog razreda Gimnazije, odraslo stanovništvo; preduzete aktivnosti: grupno predavanje u školama i predškolskoj ustanovi, kampanja na trgu; m edijska pokrivenost na radio Sečnju i TV Santos.
DZ Senta	*
DZ Sombor	U savetovalištu za mlade (Dispanzer za školsku decu i omladinu) kontinuirani seminari "Reproduktivno zdravlje" i "Bolesti zavisnosti", radionice, razgovori sa učenicima osnovnih i srednjih škola i prikazivanje filma "Dečko koji se stideo"; obišeno 10 osnovnih škola kroz 24 posete; u saradnji sa Crvenim krstom 01.12.2008. organizovana žurka na gradskom trgu.

DZ Srbobran	*
DZ Sremska Mitrovica	*
DZ Stara Pazova	Organizovano je 13 predavanja učenicima 7. i 8. razreda osnovnoj školi u Staroj Pazovi, Novoj Pazovi i Belegišu i održana su u Centru za prevenciju(2) i školama(9); deljeni kondomi i propagandni materijal; povodom 01.12. je pored predavanja preko lokalnih medija upućen poziv na DPST.
DZ Subotica	*
DZ Šid	04.02.2008. predavanje o borbi protiv HIV-a u omladinskom domu u Šidu; prisutni su bili učenici srednjih škola iz Šida i okoline (180), deljene brošure (200), kondomi ,prikazan film "Momak koji se stideo", mediji pratili ovu aktivnost.
DZ Temerin	*
DZ Titel	U Domu zdravlja održane dve aktivnosti sa ukupno 58 učenika osnovnih škola, a tema je bila kako se zaštititi i smanjiti rizik od HIV infekcije.
DZ Vrbas	Sprovođen DPST i prevencija profesionalne izloženosti.
DZ Vršac	Nisu sprovodili aktivnosti
DZ Zrenjanin	Edukatori Savetovališta za mlade zajedno sa aktivistima Crvenog krsta su organizovali žurku u Kulturnom centru na kojoj su deljeni lifleti edukativnog sadržaja i kondomi; održana je tribina za studente; u sali Kulturnog centra je održana javna tribina, prisustvovalo je 150 učenika srednjih škola; promoteri su na štandovima u centru grada delili promotivni materijal i davali informacije; zdravstveni radnici Školskog dispanzera su u toku prve nedelje decembra delili propagandni materijal, napravljena su dva panoa u čekaonicama za zdravstvenu zaštitu dece.
DZ Žabalj	U okviru Službe polivalentne patronaže izvršena je edukacija učenika osnovnih škola u sva 4 naseljena mesta, kao i u srednjoj školi u Žablju. Stanovništvo je preko lokalne radio stanice informisano na temu Svetskog dana borbe protiv HIV infekcije.
DZ Žitište	Zdravstvenovaspitni rad, edukacija školske dece i omladine; održana tri predavanja u osnovnim školama, medijski praćeno od strane lokalne tv i novina; podeljen edukativni materijal.
*nisu dostavili podatke	

DRŽAVNE USTANOVE	IZVEŠTAJ
Institut za kardiovaskularne bolesti Vojvodine	Nisu sprovodili aktivnosti.
Institut za onkologiju Vojvodine	Nisu sprovodili aktivnosti.
Institut za plućne bolesti Vojvodine	Nisu sprovodili aktivnosti.
Institut za javno zdravlje Vojvodine	DPST u Institutu i na terenu, prevencija profesionalne izloženosti; istraživanje o profesionalnom riziku radnika u zdravstvu; učestvovanje u istraživanju među MSM populacijom i intravenskim korisnicima droga; nadzor nad HIV infekcijama i hepatitisima. Obeležavanje Svetskog dana borbe protiv HIV infekcije, Dana sećanja na umrle od AIDS-a i meseca borbe protiv hepatitisa.
Institut za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine	*
Klinički Centar Vojvodine	Odsek za HIV i AIDS počeo da radi 17. aprila. Obavljeno 449 pregleda, 22 hospitalizacije. Dijagnostika HIV, HBV, HCV, CD4.
Klinika za stomatologiju Vojvodine	Klinika za stomatologiju već dugi niz godina zbrinjava pacijente sa krvnoprenosivim bolestima u svim vidovima stomatološke zaštite. U toku 2007. i 2008. godine je izvršeno 957 intervencija na ovim pacijentima.
Opšta bolnica Kikinda	*
Opšta bolnica Pančevo	*
Opšta bolnica Senta	Sprovodi se praćenje i prevencija HIV infekcije; u službi za transfuziju se testiraju DDK, trudnice, pacijenti koji se pripremaju za operaciju, na lični zahtevili po predlogu lekara.
Opšta bolnica Sombor	Svi ginekolozi pridržavaju se zakonske obaveze o obaveznom HBsAg testiranju trudnica i predlažu testiranje na HIV u prvom trimestru trudnoće; preporuka Komisije za HIV da sve transfuziološke službe isključivo testiraju DDK, a da se ostala testiranja vrše u ZZJZ se u potpunosti poštuje.
Opšta bolnica Sremska Mitrovica	*
Opšta bolnica Subotica	*
Opšta bolnica Vrbas	*
Opšta bolnica Vršac	Kontrola HIV statusa na osnovu kliničkih indikacija.

Opšta bolnica Zrenjanin	U Centru za transfuziju sprovodi se dijagnostika HIV infekcije kod DDK, kod ležećih bolesnika po kliničkim indikacijama, kod osoba zaposlenih na Odeljenju za hemodijalizu i kod pacijenata koji su na hemodijalizi.
Specijalna psihijatrijska bolnica Kovin	Oformljena komisija za intrahospitalne infekcije, u čijoj nadležnosti je i prevencija i kontrola HIV infekcija.
Specijalna psihijatrijska bolnica Vršac	Sproveden zdravstvenovaspitni rad.
Specijalna bolnica za plućne bolesti Bela Crkva	*
Specijalna bolnica za plućne bolesti Zrenjanin	*
Specijalna psihijatrijska bolnica N. Knežavac	*
Vojno medicinski centar Petrovaradin	*
Zavod za antirabičnu zaštitu Vojvodine	Edukacija zaposlenih u prevenciji krvnoprinosivih infekcija; uvedena uputstva za bezbedan rad u laboratorijama i ambulant, koja sadrže uputstva i postupke sa infektivnim materijalom, kao i ponašanje u akcidentalnim situacijama, lična zaštitna oprema, pisana uputstva o upravljanju infektivnim medicinskim otpadom, transport regulisan procedurom, prema pisanim instrukcijama
Zavod za transfuziju krvi Vojvodine	Sprovode kontrolu krvi kod dobrovoljnih davalaca
Zavod za hitnu medicinsku pomoć	Nisu sprovodili aktivnosti.
ZZJZ Kikinda	U saradnji sa Crvenim krstom obeležili 1.decembar: 28.11.2008. predavanje učenicima srednje medicinske škole, 01.12.2008.besplatno poverljivo savetovanje i testiranje u ZZJZ, performans i promo punkt, podela edukativnog materijala i kondoma i informisanje građana putem lokalnih medija;06.12.2008. žurka "Muzikom protiv SIDE", promocija DPST na HIV ZZJZ Kikinda.
ZZJZ Pančevo	Sprovodio se nadzor nad HIV-om i PPI kroz ciljana epidemiološka ispitivanja, DPST i procene rizika među vulnerabilnim grupacijama, telefonski saveti, radni sastanci, posete i saradnja; 2 edukacije edukatora u saradnji sa Omladinom JAZAS-a Pančevo,deljeni kondomi, postavljen promo materijal na SAJT-u ZZJZ i učešće u emisijama, stavili informacije vezane za HIV na veb sajt.

ZZJZ Sombor

Konferencija za štampu i nastupi na lokalnim i regionalnim medijima, DPST na HIV, hepatitis B i C u ZZJZ Sombor; predavanja u srednjoj školi.

ZZJZ Sremska Mitrovica

Ostvarena saradnja sa Omladinom JAZAS-a iz Rume (vršnjačka edukacija), 4 predavanja iz oblasti epidemiologije i prevencije HIV-a i seksualno prenosivih infekcija; u okviru projekta "Prevencije HIV/AIDS-a u KPZ Sremska Mitrovica" sa NVO Provita sprovedena edukacija zdravstvenih radnika, stražara i jednog broja zatvorenika u KPZ, podeljen edukativni materijal i testirano znanje pre i posle edukacije; projekat "Očuvanje reproduktivnog zdravlja mladih"; aktivnosti povodom 1.decembra: predavanje i radionice za decu osmih razreda u Sremskoj Mitrovici (25 učenika), punkt za podelu promotivnog materijala u Srednjoj ekonomskoj školi u Sremskoj Mitrovici (40 učenika sa nastavnicima), gostovanje na medijima, podela kondoma, lifleta i plakata na 4 punkta; podeljeno 1656 kondoma; DPST, pored Zavoda, sproveden i u Indiji i Staroj Pazovi u organizaciji preventivnih centara u Domovima Zdravlja i ZZJZ Sremska Mitrovica.

ZZJZ Subotica

Savetovalište za DPST Centra za prevenciju i kontrolu bolesti ZZJZ obavlja DPST tokom cele godine; koordinacija aktivnostima 12 organizacija i institucija koje su uzele učešće u kampanji i organizovanje noćnog savetovanje i testiranje; zdravstveno promotivne aktivnosti: kampanja "Zona bez diskriminacije", štandovi sa edukativnim materijalom i kondomima, emitovanje filma Crvenog krsta o prevenciji HIV-a, ankete među omladinom (srednja škola) o prihvatanju i toleranciji drugačije seksualne orijentacije, promotivna šetnja i paljenje sveća na trgu; predavanje na temu HIV-a: edukacija za savetnike za DPST članova i aktivista organizacije STAV+ u saradnji sa Crvenim krstom, trening za savetnike; okrugli sto na temu "Prihvatam osobe drugačije od sebe"- Srednja ekonomska škola, tribina za učenike srednjih škola "Epidemiologija HIV-a" i "Povezanost oboljenja stanovništva od AIDS-a i TBC-a sa bolestima zavisnosti", vršnjačka edukacija za 3 i 4 razrede Medicinske škole i Gimnazije u saradnji sa Omladinom JAZAS-a "Vršnjačka edukacija za DPST savetnike"; projekti: terenski tim (zajedno sa socijalnim radnikom i pedagogom) u sledećim aktivnostima: prevencija HIV-a u MSM populaciji u saradnji sa NVO "SPY", prevencija HIV-a kod osoba koje se bave seksualnim radom u saradnji sa Omladinom JAZAS-a, palijativna nega obolelih od AIDS-a (2 medicinske sestre) u saradnji sa Crvenom linijom i Klinikom za infektivne bolesti Novi Sad, pomoć i saradnja u osnivanju nove NVO STAV+ na teritoriji Subotice i pružanje stručne pomoći i podrške u aktivnostima ove organizacije "Samopomoć i podrška osobama koje žive sa HIV-om".

ZZJZ Zrenjanin	DPST, testiranje i tribina u okružnom zatvoru u Zrenjaninu; održano 8 radionica za učenike 8 razreda i konferencija za novinare povodom 1.12. gostovanje na tri tribine na temu HIV-a; celodnevno testiranje za 1.12; promotivna kampanja u centru grada i gostovanje u regionalnim medijima.
Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika Novi Sad	*
Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika ŽTP	*
Zavod za zdravstvenu zaštitu studenata Novi Sad	Sprovođenje DPST; javnim manifestacijama se obeležavaju datumi iz Kalendara zdravlja; tokom cele godine se sprovode kreativne radionice u skupu sistematskih pregleda studenata 1. i 3. godine; povodom 01.12. organizovana je kampanja koja je podsećala studente na rizične oblike ponašanja i kako ih sprečiti; tri javne manifestacije: prva manifestacija je sprovedena u saradnji sa Merkator centrom u holu ispred hipermarketa i glavnu ulogu su imali članovi Vršnjačkog tima za zdravstvenu svesnost koji su delili zdravstvenovaspitni materijal, kondome i flajere sa obaveštenjem o mestima gde se obavlja DPST; druga javna manifestacija u krugu studentskih domova "Veljko Vlahović" i Slobodan Bajić", partneri ZZZS su bili Studentski centar, Studentska unija, SKC, Omladina JAZAS-a i Y-Peer mreža Srbije sa projektom "Dance4life", puštana muzika, kraći program gde su studenti mogli da se informišu o HIV-u i kroz razgovore sa studentima volonterima upućeni gde i kada da se testiraju; ZZZS sproveo je akciju i 01.12. ispred zgrade Zavoda u saradnji sa studentima volonterima Fakulteta farmacije koji su svoje vršnjake pozvali da provere svoj HIV status, delili flajere i kondome, ista akcija i u holu Medicinskog fakulteta; u sklopu kampanje ZZZS i IZJZV sproveo 4-dnevno testiranje; analizom anketa koja se sprovodi u Zavodu, nivo informisanosti studenata je bolji nego ranijih godina, ali i dalje nizak jer je samo njih 34% odgovorilo tačno na sva pitanja..
*nisu dostavili podatke	

AKTIVNOSTI USTANOVA SOCIJALNE ZAŠTITE

USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE	IZVEŠTAJ
Dom za decu i omladinu ometenu u razvoju Veternik	*

Dom za decu i omladinu Bela Crkva	*
Dom za decu i omladinu Sombor	*
Dom za decu ometenu u razvoju "Kolevka"	Nisu sprovodili aktivnosti na prevenciji i kontroli HIV infekcije. Sprovodi se prevencija hepatitisa B i hepatitisa C. Sva deca su vakcinisana protiv hepatitisa B.
Dom za decu i omladinu bez roditeljskog staranja Pančevo	Sprovedena anketa "Rizično ponašanje mladih"; obuka za vršnjačku edukaciju; kontinuirani vaspitni rad.
Dom za duševno obolela lica Čurug	Zdravstveno vaspitni rad sa pacijentima u okviru savetodavnih pregleda, rad u maloj grupi, izrada plakata na zadatu temu o HIV infekciji. Socijalna služba pored zdravstvene organizuje male radionice.
Dom za duševno obolele Stari Lec	*
Dom za invalidna lica Pančevo	*
Dom za lica ometena u razvoju "Otthon"	Aktivnosti nisu sprovedene.
Dom za lica ometena u razvoju Jabuka	*
SOS Dečje selo Sremska Kamenica	U okviru vaspitnih grupa vaspitači su radili sa decom i omladinom na temu HIV-a. U decembru u SOS Dečjem selu je organizovana tribina na temu: "Bolesti zavisnosti i moguće posledice".
*nisu dostavili podatke	

AKTIVOSTI USTANOVA ZA IZVRŠAVANJE ZATVORSKIH SANKCIJA

OKRUŽNI ZATVORI	IZVEŠTAJ
Okružni zatvor Kikinda	*

Okružni zatvor Novi Sad	Sprovodi se edukacija zatvorskog osoblja i zatvorenika o prevenciji HIV-a i programima smanjenja štete. Program podrazumeva edukaciju zatvorskog osoblja i zatvorenika o krvnoprenosivim bolestima, kao i o narkomaniji. Program edukacije prošlo 240 zatvorenika, 6 radnika prevaspitne službe, 48 radnika obezbeđenja. Edukativne radionice su u 2008 godini organizovane 14 puta. Sprovođenje DPST.
Okružni zatvor Pančevo	Nisu sprovedene aktivnosti.
Kazneno-popravni zavod Sombor	Edukativna predavanja tri puta na temu infektivnih bolesti. Zavodski lekar i tehničar pružali su licima lišenim slobode informacije od značaja za očuvanje i kontrolu njihovog zdravlja. Na više mesta u Zavodu istakli edukativne materijale u vidu pamfleta i postera o prevenciji i kontroli HIV infekcija.
Kazneno-popravni zavod Sremska Mitrovica	Edukacija o HIV-u, merama sprečavanja širenja bolesti, kao i merama zaštite obuhvatila je u 2008. godini 397 lica lišenih slobode, 14 radnika zatvorske službe, 24 radnika prevaspitne službe, 111 radnika službe obezbeđenja, kojima je u više navrata organizovano predavanje u cilju upoznavanja sa HIV-om, razjašnjenja zabluda koje su postojale kao i merama koje mogu da se preduzmu u ovakvoj sredini. Distribuirano je 1947 kondoma i podeljeno 600 komada lifleta, vezanih za prevenciju i načine prenošenja HIV-a. U nekoliko navrata puštani su kratkometražni dokumentarni filmovi napravljeni sa osobama koje su se zarazile HIV-om. Lekari u svakodnevnom radu objašnjavaju, a naročito na dolasku u KPZ kakvi su rizici, ukoliko se budu rizično ponašali, kao i o merama zaštite. Omogućeno je testiranje, na dobrovoljnoj osnovi.
Okružni zatvor Subotica	Tokom februara i marta organizovano je i sprovedeno istraživanje rizičnih oblika ponašanja i faktori rizika na HIV i druge seksualno prenosive infekcije među osobama na izdržavanju sankcija. Od strane OSCE-a u aprilu je dobijen propagandni materijal u vidu brošura i postera. Posteru su okačeni u zatvorsku ambulantu i na vidna mesta u zatvoru, a brošure su dostupne u zatvorskoj biblioteci i u ambulanti.
Okružni zatvor Zrenjanin	Sprovođena predavanja i DPST.

*nisu dostavili podatke

AKTIVNOSTI CRVENOG KRSTA VOJVODINE

Opštinska/gradska organizacija	IZVEŠTAJ
Crveni krst Bačka Palanka	Volonteri delili brošure u srednjim školama, u centru grada i akciju su pratili lokalni mediji.
Crveni krst Bački Petrovac	Obeležen 01.12. u udruženju mladih EUBL koje okuplja oko 100 članova uzrasta od 16-30 godina, karaoke parti, predavanje, podela brošura i kondoma; na žurci je bilo 200 mladih koji su dobili informacije o pravilnoj zaštiti i prevenciji ove bolesti.
Crveni krst Indija	Kampanja "Moj izbor! Koristim kondom, prihvatam osobe drugačije od sebe", u saradnji sa Domom zdravlja Indija i njihovim Savetovalištem za mlade. Na štandu u centru grad je deljen propagandni materijal, odgovarano na pitanja sugrađana o načinima prenošenja i prevenciji HIV-a. U Velikoj sali Kulturnog centra održana je predstava na temu prevencije i borbe protiv diskriminacije osoba inficiranih HIV-om i obolelih od AIDS-a i uručene su nagrade za najuspešnije radove literarnog konkursa. Pre predstave deljen propagandni materijal. Aktivnosti pratila TV Sveti Đorđe i TV Indija. Realizovana je i konferencija za medije.
Crveni krst Kanjiža	Na mađarski jezik je preveden tekst iz bojanke Crvenog krsta. Kupljeni su kondomi. Crveni krst stavio primedbu da je materijal stigao kasno, da nije preveden na mađarski jezik. U OŠ u Horgošu je održana vršnjačka edukacija za učenike 7-8 razreda i održana filmska projekcija. U Horgošu i Malim Pijacama realizovano je 8 radionica za oko 170 učenika, deljen propagandni materijal. U srednjoj školi 11 radionica i filmska projekcija za 260 učenika, deljen propagandni materijal.

Crveni krst Kikinda	Crvene trakice deljene odbornicima Skupštine opštine, ulična manifestacija i humanitarno-edukativna žurka, podela slatkiša i tribina. Ulična manifestacija na gradskom trgu, u saradnji sa ZZJZ Kikinda, Opštinskim odborom za prevenciju bolesti zavisnosti, narkomanije i delikvencije, kao i sa učeničkim parlamentom srednjih škola, na dva punkta: info punkt (deljeni kondomi, brošure i davane informacije zainteresovanim građanima) i performans. Žurka pod nazivom "Muzikom protiv AIDS-a vol.3", slatkiš ulaznica, a na ulazu deljene brošure i kondomi. Prikupljeno 11 kg slatkiša koji su deljeni deci na dečjem odeljenju i deci sa posebnim potrebama u Dečjoj kući i u biblioteci igračaka "Čigra". Javna tribina u saradnji sa ZZJZ Kikinda na temu prevencija HIV infekcije.
Crveni krst Kovačica	U saradnji sa Gimnazijom "Mihajlo Pupin" započeta Kampanja, vršnjačka edukativna prezentacija o HIV infekciji, diskusija i projekcija filma "Dečko koji se stideo". Obuhvaćeno 85 učenika prvog razreda Gimnazije, kojima je podeljen promotivni materijal, doprinos dali Dom zdravlja, Gimnazija i lokalni mediji. Učenici viših odeljenja OŠ "Mlada pokoljenja" pripremili pano sa literarnim radovima na temu borbe protiv HIV infekcije. Aktivnostima su bilo obuhvaćeno 200 učenika osnovnih škola.
Crveni krst Kovin	U kafićima, klubovima i diskoteci volonteri delili 750 kompleta propagandnog materijala. U diskoteci "Pink" prikazana prezentacija o HIV infekciji i koju je videlo 350 mladih. U svim školama je pročitana kratka informacija o HIV infekciji i statistički podaci o obolelima na teritoriji AP Vojvodine, podeljen propagandni materijal, nižim razredima podeljene bojanke i igrice, a učenicima 8. razreda lifleti, brošure i prikazan film "Dečko koji se stideo"; štand u hodniku škole gde je deljen materijal. Obuhvaćeno 3000 učenika. U Gimnaziji, Ekonomskoj školi, Poljoprivredno-ugostiteljskoj školi, pored projekcije filma, podele materijala, deljene su bombone i slatkiši. Obuhvaćeno 580 učenika. Aktivistima u srednjim školama podeljeni privesci sa kondomima (60). Najmlađi volonteri su delili brošure na trgu, na štandu; aktivnosti objavljene na Bus radiju i sajtu Opštine Kovin.
Crveni krst Novi Bečej	Crveni krst je realizovao aktivnosti u saradnji sa osnovnim i srednjim školama održana predavanja, prikazan film "Dečko koji se stideo" i podeljen promotivni materijal, obuhvaćeno 460 učenika.

Crveni krst Novi Sad	Na konferenciji za medije izložene aktivnosti u toku godine kao i planirane aktivnosti; distribucija promotivnog materijala u 34 osnovne škole, 15 srednjih škola, 11 fakulteta i 3 privatna fakulteta. U klubu mladih za volontere koji su aktivno učestvovali u realizaciji sadržaja vezanih za ovu aktivnost organizovana je žurka za 60 volontera, prikazan film "Dečko koji se stideo". Aktivno učestvovanje u obuci mladih volontera Crvenog krsta, a neke od aktivnosti su: predavanja za učesnike kampa "Mala srećna kolonija-Petrovaradinska ada", učesnici kampa su bila deca iz socijalno ugroženih porodica sa teritorije grada; regionalna saradnja: učešće u kampu Crvenog križa Osijek, Orahovica; distribucija propagandnog materijala na muzičkoj manifestaciji EXIT, gde su volonteri učestvovali kao sanitetsko obezbeđenje (60 volontera).
Crveni krst Odžaci	Izdato saopštenje za medije (TV K-25, Informativni centar Odžaci, BLUE radio, Naše novine). Sekretar organizacije je zabeležio fonetsku izjavu za TV K-25 koja je emitovana u vestima ove TV stanice. Ekipa Prve pomoći i drugi aktivisti uredili štand na kome su deljeni kondomi, brošure, privesci. U Gimnaziji i Ekonomskoj školi organizovana predavanja. Deljen propagandni materijal, mtelevizija pratila dešavanje; edukativni materijal je dat i OŠ "Miroslav Antić" i OŠ "Branko Radičević" i tehničkoj školi. Crvena tračica podeljena svim zaposlenima na medijima koji su ih nosili tokom realizovanja programa. Još dva predavanja u saradnji sa ZZJZ Sombor.
Crveni krst Pančevo	Distribucija propagandnog materijala i kondoma, obuhvaćene srednje škole i dva fakulteta, volonteri davali informacije o samoj bolesti i načinu zaštite. U saradnji sa Centrom za prevenciju Doma zdravlja održano predavanje za učenike Medicinske škole.
Crveni krst Ruma	Promotivni materijal bio je izložen na oglasnim tablama u osnovnim i srednjim školama i svim dispanzerima Doma zdravlja. 628 učenika osmih razreda, 1687 učenika srednjih škola informisano je o HIV infekciji, projekcija filma "Dečko koji se stideo" za sve 4 razrede SSŠ "Branko Radičević", info emisija Sremske TV i đачki parlament STŠ "Milenko Brzak Uča". U saradnji sa Omladinom JAZAS-a postavljen štand na trgu i deljene brošure; gostovanje na Sremskoj TV. Organizovana je edukativna radionica za roditelje dece iz romskog naselja Vašarište u MZ Breg, koju su realizovali volonteri Crvenog krsta.

Crveni krst Senta	Uz pomoć članova Komisije za podmladak i omladinu i mladim volonterima distribuiran promotivni materijal učenicima 7-8 razreda OŠ i srednjim školama. Građani su putem plakata istaknutih na javnim mestima, zdravstvenim i kulturnim ustanovama bili informisani o obeležavanju Kampanje. Lokalna radio stanica je organizovala kviz takmičenje na temu HIV infekcije za slušaoce.
Crveni krst Sombor	Propagandni materijal deljen na dva punkta u gradu, organizovane tri žurke sa studentima Učiteljskog fakulteta u gradskim diskotekama. Predavanje na Učiteljskom fakultetu, OŠ "Dositej Obradović". Promotivni materijal je distribuiran u sve osnovne i srednje škole u gradu. 01.12. obeležen u gradu i Bačkom Monoštoru. Održana centralna manifestacija na trgu. Na deset punktova deljen propagandni materijal, kviz "Šta znaš o AIDS-u", gde se uključilo dosta mladih ljudi, a kao poklon su dobili srca Crvenog krsta, priveske sa kondomima i bedževe. Oko 150 lampiona upaljeno je u obliku crvene tračice.
Crveni krst Srbobran	U Sali SO Srbobran organizovana dva predavanja kojima je prisustvovalo 200 mladih, deljen propagandni materijal. 01.12. je u istoj sali za učenike Gimnazije organizovano predavanje u saradnji sa Centrom za socijalni rad, podeljen propagandni materijal, prikazan film "Mladić koji se stideo" i ove aktivnosti su pratili lokalni mediji.
Crveni krst Sremska Mitrovica	Omladinci-volonteri Crvenog krsta delili brošure, liflete, informacije o ranom otkrivanju, širenju i lečenju HIV infekcije. U diskoteci NOX i kafe baru TABASCO deljeni kondomi i brošure. Na trgu štand sa kondomima i brošurama. Ovoj akciji se priključilo 5 srednjih škola i sve aktivnosti su medijski praćene.
Crveni krst Subotica	Obeležen 01.12. sa više od 50 volontera koji su učestvovali u aktivnostima. Vršnjački edukatori su anketirali oko 600 mladih i podelili brošure. Organizovana je obuka za vršnjačke edukatore, poziv upućen svim srednjim školama (1-2 razred), polaznici podeljeni u dve grupe (1 grupa na srpskom i 1 grupa na mađarskom jeziku). Obučeno je 55 polaznika; u saradnji sa Severtransom volonteri su anketirali putnike u autobusima.

Crveni krst Šid	Crveni krst je obeležio 01.12. pod motom "Moj izbor" u saradnji sa Kulturno obrazovnim centrom i domom zdravlja. Zdravstveni radnici su održali tribinu pod nazivom "Istine i zablude o HIV infekciji" u Domu mladih. Tribini su prisustvovali učenici gimnazije i tehničke škole. Volonteri Crvenog krsta su delili brošure. Prikazan je film "Dečko koji se stideo". Regionalna Sremska tv je propratila ovu aktivnost i emitovala prilog i film u celini istog dana u emisiji Srem na dlanu.
Crveni krst Temerin	U saradnji sa KIC "Lukijan Mušicki", Omladinom JAZAS-a, DZ Temerin, Opštinskim većem-resorima za kulturu, školstvo, zdravstvo, NVO i Omladinskom kancelarijom obeležen 01.12, u Sali bioskopa predavanje i film "Dečko koji se stideo", obuhvaćeni svi učenici Tehničke škole i po pet učenika svih osmih razreda, podeljen propagandni materijal, medijski praćena akcija.
Crveni krst Vrbas	Pored promotivnog materijala preuzetog od Crvenog krsta Vojvodine, obezbedili su kondome. Svim OŠ i srednjim školama distribuiran promotivni materijal. Treću godinu zaredom rok koncert na kome učestvuju rok grupe iz Vrbasa i Zmajeve, deljene brošure i kondomi, medijski praćeno od strane TV Bačka, lista "Glas" i radija Vrbas.
Crveni krst Vršac	U klubu Crvenog krsta 01.12. priredio projekciju filma "Dečko koji se stideo" za članove kluba i učenike OŠ; podeljen propagandni materijal u svim srednjim školama i prolaznicima na trgu. U saradnji sa Patronažnom službom održana predavanja i prikazan film za učenike 8 razreda. Sekretar Crvenog krsta gostovao na TV "Banat" i dao izjavu za radio "Vršac".

Crveni krst Zrenjanin

U saradnji sa ZZJZ, DZ-Savetovalištem za mlade i Centrom za prevenciju, Srednjom medicinskom školom, Gimnazijom, Domom učenika, Unijom đачkih parlamenata, Kulturnim centrom, Centrom za decu i mlade "Maštalište" sprovedena kampanja "Moj izbor"; podrazumevala je distribuciju promotivnog materijala na štandovima u centru grada, testiranje, tribinu u Kulturnom centru i žurku "Start dancing-stop AIDS", uz moto "Moj izbor" u holu Kulturnog centra i kafeu "Segreto"; okićen centar grada crvenim trakama, postavljeni plakati na značajna mesta, srednje škole, Tehnički fakultet i Višu tehničku školu, postavljena dva štanda u centru grada gde su deljeni kondomi, crvene trakice, brošure, davane informacije i odgovori na pitanja o HIV infekciju, građani popunjavali anketu, podeljeni pozivi za tribinu. U sedam škola su deljeni pozivi za tribinu, trakice, kondomi, propagandni materijal. Aktivnosti pratile lokalne TV kuće "Santos" i "KTV" i radio "Zrenjanin" i "Zrenjaninske novine".

Crveni krst Žitište

U saradnji sa Omladinom JAZAS-a posetiocima je prikazan film "Dečko koji se stideo" u kafiću "Makijato" i podeljen promotivni materijal. U OŠ "Sveti Sava" za učenike 8 razreda održan čas na temu prevencije HIV/AIDS-a i podeljen promotivni materijal. U mestu Torak je održana tribina.

AKTIVNOSTI NEVLADINIH ORGANIZACIJA**NVO****IZVEŠTAJ**

Crvena linija

Resursni centar za PLHIV ima za cilj poboljšanje kvaliteta života ljudi koji žive sa HIV infekcijom putem pružanja psihosocijalnih usluga: podrške putem telefona, kućnih i bolničkih poseta, pružanje palijativne nege u Novom Sadu, Subotici i Bečeju, pružanje pomoći pravnika i psihologa, edukativni kursevi za (samo)zapošljavanje. Rezultati: 470 poziva i 169 face-to-face kontakata sa osobama koje žive sa HIV infekcijom, 20 poziva i 41 face-to-face kontakt sa osobama koje su HCV inficirane, 157 poziva u kojima su pozivari bili zabrinuti za zdravstven status zbog HIV infekcije, neke druge seksualno prenosive infekcije i HCV-a, za 7 korisnika je obezbeđena palijativna nega, 108 intervencija pravnika i/ili psihologa, 9 vrsta edukativnih kurseva je organizovano (računari početni kurs, napredni kurs, vozački, engleski, veb dizajn..). Organizovanje treninga za vođenje grupa samopodrške namenjene ljudima koji žive sa HIV infekcijom i treninga za senzitivizaciju sveštenika po pitanjima HIV infekcije. Projekat PLHIV vršnjačka samopodrška je počeo u novembru 2008 godine i ima za cilj poboljšanje kvaliteta života PLHIV putem organizovanja grupa samopodrške namenjenih osobama koje žive sa HIV infekcijom i članovima njihovih porodica. Rezultati: formiranje projektnog tima od 5 osoba koje žive sa HIV infekcijom, u toku je priprema treninga za vođenje grupa samopodrške.

Novosadski Humanitarni Centar

Projekat "Terenska prevencija HIV infekcije u romskim zajednicama": edukativne radionice (1901 mladih Roma od 10-30 godina); angažovano 30 saradnika sa iskustvom na prevenciji HIV infekcije, 20 vršnjačkih edukatora, 19 koordinacionih sastanaka sa predstavnicima lokalnih organizacija i institucija koje se bave prevencijom HIV infekcije, 52 kontakta sa predstavnicima romskih zajednica, podeljeno 4247 kondoma, 16 medijskih prezentacija projekta. Projekat "Rodni konstrukt u Romskoj zajednici": 18 fokus grupa na tri lokacije (Novi Sad, Beočin, Bački Monoštor) čiji je cilj istraživanje rodni odnosa u romskoj zajednici, ugroženost reproduktivnog zdravlja žena i osetljivost na HIV. Sačinjen upitnik i popunjen od strane 38 predstavnika institucija i organizacija da se pomogne razumevanju rodni odnosa unutar romske zajednice i njihovog uticaja na socijalnu zaštitu, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu Roma. Projekat "Dijalog u romskoj zajednici na temu smanjenja rodne i HIV vulnerabilnosti": 9 diskusija na tri lokacije (Novi Sad, Beočin, Bački Monoštor), 113 Roma različitog uzrasta). Započet razvoj BCC materijala (doprinosi da se ponašanje menja pomoću komunikacije).

Omladina JAZAS-a Novi Sad

Akcija "Sigurno drvo" - ulična manifestacija. Akcija "Zona bez diskriminacije" - ulična manifestacija. Projekat "Dance for life" studentskog doma "Isidor Bajić". Akcija "Bušenje balona", povodom svetskog dana volontera. Tribina na filozofskom fakultetu. Tribina u skupštini grada. Prisustvo na sajmu obrazovanja. Predavanje u srednjoj školi "Milan Petrović". Promo manifestacija u kafe klubu "Ski bar" i "Baltazar". Učešće u akciji saveza studenata FTN-a. Regionalna kampanja u Vojvodini rađena u Bačkoj Palanci, Bačkom Petrovcu, Bečeju, Žitištu, Zrenjaninu, Indiji, Irigu, Kuli, Odžacima, Rumi, Sremskim Karlovcima, Sremskoj Mitrovici, Srbobranu, Subotici, Temerinu, Ruskom Krusturu, Crvenki, Apatinu. Brojna gostovanja u televizijskim (tv Vojvodina, Most, Apolo, Panonija, Delta, Kanal 9), radio (Novi Sad, Sajam, B92, Srbobran, Signal, 02, In, Čoka, Futog) emisijama i novinama.

Udruženje "STAV+" Subotica

Ostvarili kontakte sa relevantnim Institucijama koji su potrebni kao podrška. Saradnja sa Opštinskim Ombudsmanom, Centrom za socijalni rad, Crvenim krstom, ZZJZ, Opštom bolnicom (advokat za pacijentova prava).Svi članovi su prošli trening DPST pri osnivanju, dok se u kasnijem periodu 4 člana osposobljavaju za facilitatore grupe podrške i pomoći, dva člana za savetovanje o terapiji, niz treninga o pisanju projekata i javnog zagovaranja; kućne posete, male kampanje, nastupi u medijima, podela kondoma.

PREVENT

Sprovođenje projekata smanjenja štetnosti u populaciji intravenskih korisnika droga i osoba koje se bave seksualnim radom; edukacija pripadnika MUP i sudija za prekršaje sa područja AP Vojvodine, srednjoškolaca i studenata, kao i osoba koje se bave seksualnim radom; učešće u istraživanju među korisnicima droga; obeležavanje Svetskog dana borbe protiv HIV infekcije, Sana sećanja na preminule od AIDS-a, Međunarodnog dana borbe protiv narkomanije i nelegalne trgovine drogama; učešće na EXIT-u.